ఓమ్

—:o:—

శ్రీరంగావధూతలవారి

జ్ఞానబోధావలి.

గుంటూరు నాదలి

శ్రీరంగావధూత భక్తజన సమాజ కార్యదర్శియగు
ఆత్మూరి నాన మోహనరాయ్చే ప్రకటింపబడియె.

నేషను ముద్రాక్షరశాల, మచిలీపట్నము.

1910

వెల 0-4-0]   [వెల నాల్గణాలు.

తే. గీ॥ ప్రకృతి రహితుండు శాశ్వతం బ్రహ్మమనుచు
అఖిల వేదాంత సత్సారం బాస్యమున
మచిలీపట్నా జనపుణ్యం మహాత్మ కేంము
ఆత్మవిజ్ఞానదాత రంగావధూత.

శ్రీరంగావధూతలవారి జీవితము

1880 సం॥ ది॥జూన్ తేదీన బృందావన పురమునందు (బందరు) తలారి సుబ్బయ్య కృష్ణవేణమ్మ పుణ్యాత్ముల గర్భంబున మహానుభావుండగు రంగావధూత జన్మించెను. ఈ బాలుడు చిన్నతనంబునుండియు భగవంతునియందు నపరిమిత భక్తి గలిగి శాంత శమదమాది గుణంబుల కాకరుండై నవ్వులకైనను బొంకి యెరుంగక సమస్త ప్రాణులను దన ప్రాణతుల్యముగ నెంచుకొనుచు పురుషులందరినిసహోదరులవలెను, స్త్రీలను దల్లులవలెను భావింపుచు దిన దిన ప్రవర్ధమానుండై తల్లిదండ్రుల కత్యానందము గలిగింపుచు జూచువారెల్ల ఆహా యీబాలుని సత్యవ్రతమును, సుగుణసంపత్తియు జూడ నీతండు మహాజ్ఞాని యగునని మనంబుల దలపోసి యాశీర్వదింప విలసిల్లెను. ఈ బాలున కెనిమిదవ యేడు వచ్చినతోడనే తల్లిదండ్రులు బడికిబంపిరి. పాఠశాలయందునుండు కొంచెపు కాలము నధిక శ్రద్ధాభక్తులతో విద్యనేర్చుచు మిగిలినకాలమంతయు తోడి బాలురనుకూర్చి భజనలు సేయుచు బూజలు గావింపుచు దనకు దెలిసినంతవరకు విద్యార్థులకు బుద్ధుల గరపుచు నప్పుడప్పుడు భక్తిపారవశ్యంబున గంటలకొలది దేహమును మరచి యానందాబ్ధిని మునిగి యుండుటచే బడికి

బోవుటయు గూడ మానుట దటస్థించుచు వచ్చెను. ఉపాధ్యాయునకు జీతమీయుమని తల్లిదండ్రులు దనచేతికిచ్చిన సొమ్మును దారిబోవునప్పుడు బీదలగపడినతోడనే దయారసహృదయుండై వారి కొసంగుచును, వస్త్రహీనులగుపడిరేని కొంచెమైనను సంశయింపక తనపైనుండు వస్త్రముల నిచ్చుచును, నాదరింపుచుగడుసంతోషముతో నింటికి పోవుచుండువాడు. ఒకనాడు తలిదండ్రులు గొన్నిఫలముల దెమ్మని యంగడికి బంపగా నచట కొందరు బీదలగుపడినతోడనే తనచేతనున్న డబ్బును వారికిచ్చి రిక్తహస్తములతో నింటికి దిరిగివచ్చి తండ్రియెదుట నిలువ దండ్రిజూచి పండ్లు కొనితెచ్చితివా యని తన్నునడిగిన “తండ్రీ! మీకు క్షణకాలము సుఖమును గలిగించు పండ్లను గొనక శాశ్వత సుఖమునిచ్చు పండ్లనుగొంటి” నని తా నొనరించిన కార్యమును నివేదించెను. ఇట్లుదన చేతకొలది దానధర్మంబులు జేయుచు నెందైన హరికథలు, భజనలుజరుగుచున్నగాని, లేక యెవ్వరయిన భక్తులు వచ్చినగాని యచ్చటచ్చట కేగుచు సర్వ కాలములయందును, భగవంతుని తన మనంబున ధ్యానించుచు, నైహిక తాపత్రయంబునందు దన మనస్సును జొరనీయక సదా పరచింత గలిగి వర్తించు చుండెను. పదునాలుగు పదియైదు సంవత్సరముల యీడువచ్చువరకు నానాటికి భక్తివృద్ధియై ప్రాపంచక సంబంధ బంధములకు దూరుడయి ప్రాపంచక విషయం

బుల యస్థిరత్వమును మనమున దలపోయుచు స్థిరమై
నట్టియు, నద్వితీయ మయినట్టియు ,యా బ్రహ్మానంద మెట్లు
లభించునాయని పరితపించుచుండు సమయమున బందరు
కోటలోగల "చందమ్మ''యను నొక మహాపతివ్రతా శిరో
మణినిగాంచి యామెవలన గొన్ని రహస్యంబులు గ్రహించి
యామెను దనకు గురువుగా భావించుకొనెను. ఆ పతివ్రతా
శిరోమణి యాబాలుని గాంచిన తోడనే యతని సుగుణము
లును, శాంతంబె మూర్తీభవించినదో యన నొప్పారు విగ్ర
హంబును, భగవద్భక్తియును, జూచి యీయన మహానుభా
వుండని యెంచి వారికి శిష్యురాలుగా నుండెను. జననీ పు
త్రులవలె నొకరి కొకరు సహాయులుగా గొంత కాలమునుం
డిన పిదప యాచందమ్మ సమాధినొందెను. తదనంతర
మీ యవధూతగా రింటనుండుట తగ్గించి యడవులయం
దును, సముద్రతీరమందును నేకాంతమున సంచరింపుచు, నెం
డకును వానకును చలికిని జంకక, యాకలి, దప్పి మొదల
గువానిని లక్ష్యముసేయక నిద్రయనుమాటయే మరచి రా
త్రియనియు బగలనియు విచక్షణలేక యహోరాత్రము లేకా
గ్రచిత్తుడయి తపస్సుగావింపసాగెను. అక్కడ నెవ్వరయిన
దటస్థించి మాటలాడించిన మొదల గొన్ని సమయముల
బ్రాపంచకవిషయమగ్నత లేమిచే మాటలాడకుండుటయు,
గొన్నిసమయములయందు బ్రహ్మానందానుభూతుడయి తన

లోఁదాను నవ్వుకొను చుండుటయు, జూచి మూఢత్వముచే వీనికి బిచ్చిపట్టినదాయని తలచుచుండిరి. ఇట్లుండ తండ్రి యాతనికి పెండ్లిజేసినగాని పిచ్చికుదురదనియెంచి తత్ప్రయత్నములు గావించెను గాని యాతపసి తగు సమాధానములతో సంసార పాశముల దవులక తప్పించుకొనియెను. కొన్ని సంవత్సరము లీరీతిగా తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుడయియున్న పిమ్మట దన మనోరథమీడేరి భవబంధ విముక్తుడై బ్రహ్మానంద పదవిని బొంది యామహానందమును, నజ్ఞానాంధకారమున మునిగి దరిగానక తల్లడిల్లుమానవులను జూచి మిక్కిలి జాలిపడి వారల దరిజేర్చు కుతూహలము గలిగి రేయింబవళ్లు పద్యములతోఁడను, కీర్తనలతోఁడను, వచనములతోఁడను, కథలచేతను, యుపమానములచేతను, సామెతలచేతను యనర్గళ వాగ్ధోరణీ ప్రవాహంబుచే బోధింపుచుండెడివారు. ఆహా! యామాటల మాధుర్యము, వాని యర్థగాంభీర్యము, యాకవితానైపుణ్యము, యాకంఠస్వరము, యాబోధాప్రజ్ఞయు, వినిన ప్రతిమానవుడును, నిశ్చేష్టితుడయి బొమ్మవలె గదలక యాచదువరానివానినోట సకల శాస్త్రసారమును మృదుమధుర వాక్యములతో వచ్చుటనుజూచి యచ్చెరువు నొందువారు కొందరును, వారి యాకర్షణ దగిలినమాత్రమున నే ప్రపంచముమరచి భగవధ్యానమునందు మగ్నులయిన వారు కొందరును, యానందమున గంతులువేయువారు కొం

దరును, నిట్లు పలు తెరంగుల చిద్విలాసముగా గుమిగూడి యుందురు. కొందరు వీరి మనోధైర్యమును, భక్తి నిశ్చలతను, యింద్రియ నిగ్రహమును, తపోమహిమను గనుగొనసమకట్టి పలుదెరంగుల పరిశీలించియు దరిగానక విఫలమనోరథులై శ్రీవారి నిశ్చలవైరాగ్యమును గొనియాడి 'యాతండు సామాన్యపురుషుండు గాడనియు కేవల భగవత్స్వరూపుడనియు శిశ్రూషలు జరుపు చుండెడి వారు. ఇట్లు కొంత కాలము కాలక్షేపణ జరిపి తదుపరి శ్రీ వారు శిష్యవర్గముతో "ఇక ఆరుమాసములకు నిజస్థితికి జనుచున్నాను" మీరు మేలు కొనుడి! మేలు కొనుడీ యని ముందుగనే తెలిపిరి. తదుపరి నింక పదియేను దినంబులలో దేహము విడుచు చున్నానని చెప్పి శ్రీ వారు పరమాత్మయందు బ్రాహ్మైక్యము బొందునరకు బోధలు సల్పుచు, ప్రియ శిష్యులు దన వియోగంబునకై తల్లడిల్ల నేను లేనని మీరు భయపడకుడు నేను నుడివిన ప్రకారము నడచిన ప్రతివానికిని దర్శనము నొసంగి సంశయములు దీర్చి కడతేర్చెదనని ధైర్య ముపదేశించి 1905 సం॥ డి 4 డిశంబరు తేదీన బ్రహ్మైక్యమును బొందిరి.

ఈ మహానుభావుడు లోకహితార్థమై సమాధి నిష్ఠను జాలించి యప్పుడప్పు డుపదేశించిన వాక్యములును, పద్యములును, కీర్తనలును, వ్రాయుటకు వీలు పడనంతటియనర్గళ ధా

రాయుతమైయుండుటచే, అవి వేన వేలు యున్నను, నధికప్రయా సచే యీకొంచెము కీర్తనలను, పద్యములను, కథలను, మాత్రము అక్కడక్కడ శిష్యులు వ్రాసుకొనినవి నొక్కచోట జేర్చియీరూపకంబుగ నిప్పటికి నింతమాత్రము జనోపకారము కొరకు ప్రచురించుట కలిగినది. ఇందే దప్పులున్నను వ్రాసుకొనిన వారి పొరబాటులే గాని శ్రీరంగావధూతలవారి నోట నుండి యొకప్పుడును పొరబాటు రానేరదు. గనుక తప్పులను మన్నించి, ఒప్పులను మాత్రము గ్రహింతురని మాజదువరులను ప్రార్థింపుచున్నాడను.

ఇట్లు

ఆత్మూరి రామమోహనరావ్.

గుంటూరు.

విషయసూచిక.

ఓం.

శ్రీరంగావధూతలవారి

అనుభవజ్ఞానకీర్తనలు.

1. రాగం, జంఝూటి—ఆదితాళం.

రారా సద్గురుదేవా । వేవేగమె॥

1. రార సద్గురు దేవా । యోరమహాను భావా
నేర మెంచక బ్రోవ । వేవేగమె॥ రారా॥

2. యుక్తా యుక్తము । లెరుగని వాడను
భక్తార్చిత గావ । వేవేగమె॥ రారా॥

3. కనగ్రుడ్డి విన చెవుడు । కనలేను వినలేను
మనవిచే కొనవేర । వేవేగమె॥ రారా॥

4. రాగ రహిత దివ్య । భోగ మహిమ జూపి
బాగుగ నేలరారా । వేవేగమె॥ రారా॥

5. ఇంచుకైనను మొరా । లించవు దీనుల
చంచలతను బాప । వేవేగమె॥ రారా॥

6. ధరరంగ దాసాఖ్యుండు । మఱిమఱి మొరలిడ
అఱ మరదేలార । వేవేగమె॥ రారా॥

2. రాగం, హిందుస్తాని కాఫీ- ఆదితాళం.

1. నయనారె చందమ్మ । నయము ద్దులమ్మా
భయమోహముల నిల । బాసి యుంటివిగా॥నయ॥

2. ఎందూన నలసట । జెందవీవమ్మా
సందేహ శూన్యము । నొందియున్నావే॥ నయ॥

3. నాదు బిందుకళా । తీతమైనావె
ఆదరించెడి గురు । పాదువు నీవె॥నయ॥

4. గుణరహితమైన । ఘనురాల వమ్మా
అనుమానములు మిమ్ము । నంటవు సుమ్మా॥ నయ॥

5. మోదఖేదములేని । సాధురాలవే
వాద భేదము మాని । వసియించినావే॥ నయ॥

6. వాసిగ ధరరంగ । దాసుడనమ్మా
మోసమేమిక నన్ను । పోషించుమమ్మా ॥నయ॥

3. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం. (డోరామాదిరి)

1. ఏమి సేతు కొఱగాని జన్మమతి । బాము చూపు

తుందమ్మా ♦ పామరుండ చెడు నోము నోచితిని। కోమ
లాంగి చందమ్మా॥

2. స్వల్పవృత్తి సంకల్పముచే భువి । నల్పుడనైతినో
యమ్మా ♦ చిల్పి చేష్ట యీవల్పుదీర మది । నిల్పలేను
చందమ్మా॥ ఏమి॥

3. సారవిహీనుని జేరదీసి నెడ । భారమునెంచకోయమ్మా
వేఱు దిక్కు యుపకార మొసగలే । దాదరించుచంద
మ్మా॥ఏమి॥

4. వృక్షము విడచిన పక్షినైతి నా । కక్షయ మొసగు
మోయమ్మా ♦ రక్షణ సేయవె తక్షణ మిలవల
పక్షమేల చందమ్మా॥ ఏమి॥

5. తుచ్ఛభోగముల స్వేచ్ఛ మేడనే। నచ్చమెరుగనో
యమ్మా ♦ బిచ్చగాడనై వచ్చినాడ జయ । మిచ్చి
బ్రోవు చందమ్మా॥ ఏమి॥

6. ఈదలేను భవసాగరమునసీ । పాదసేవకుడనమ్మా
క్రోధమేల కడు బీదవానిన। న్నాదరించు చందమ్మా॥
ఏమి॥

7. రంగదాసు సుతుడొంగి సేవలు । పొంగుచు
జేయునోయమ్మా ♦ అంగనరో పర సంగ తెరుంగక ।
భంగపడితి చందమ్మా ॥ఏమి॥

4. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం.

అమ్మాయిది వినుమా । సత్యమెచం । దమ్మా యిదిగ
నుమా ♦ నమ్మరాదీ మాయ సుఖము । యిమ్మహిజూ
టాని దెలియవె॥ అమ్మా॥

1. సారములేదాని ప్రకృతి । జేరనేమి లాభ మిలలో
దారి గానలేక వ్యర్థమై । యూరకె చెడి పోకు నుమ్మా॥
అమ్మా॥

2. ఎచ్చటో పరి పూర్ణ మున్నది । హెచ్చుగాగాంచె
దనని ♦ పిచ్చియాశల తోడ వెతల । జొచ్చి మోస
మొందకమ్మా॥అమ్మా॥

3. అంతయు నీ వనెడి యునికి । యొంత దూరము తర
చిచూచిన ♦ వింతగానీలోనె గలదిక । భ్రాంతులను
యెడబాపి జూడుమ॥ అమ్మా॥

4. ఎప్పటికి ముప్పులేదని । ఒప్పుగా నీలోన నీవె
యిప్పుడే మేల్కాంచి జూడుమ । తిప్పలను బడబో
కుభువిలో॥ అమ్మా॥

5. రాగములను గూడి తుచ్ఛ । భోగమనుభవించినెడల
వేగమే సదానంద । యోగివై యుండుట కల్గున॥
అమ్మా॥

6. తనయుడగు రంగావధూత । గుణము కుదిరెడి బోధ జేసెను ♦ జనన మరణము లేనిదై భవ । మనయమును గనుగొనుము తల్లి॥ అమ్మా

5. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం.

1. సుందరచిన్నది । బందరునున్నది । అందరికందదు వినరా ♦ పొందుగ పెద్దవీధి । నందున వెలసియా । నందముతోనుండేనురా ॥ సుంద ॥

2. ఫలాఫలములకు । మూలదేవియై । కలకాలమునుండు నురా ♦ లీలాగాను జగ । మేలు వాణి మా। పాల దేవిగ నుండెనురా॥ సుంద ॥

3. మోసము దిద్దెడి । రోష గాండ్లనెల్ల । మోసపుచ్చెన న్నదిరా ♦ దాసజనుల ని । మేషమైన యెడ । బాసియుండ నన్నదిరా ॥ సుంద॥

4. రవ్వలమేలిమి । మువ్వల హారము । రవ్వజేయుచుం డెనురా ♦ నవ్వునాపలే । మెవ్వరమైనను । వహ్వాయే మిజెప్పదురా॥ సుంద॥

5. అజమరేలర । మొరాలించె స । ద్గురుదేవియైయుం

డెనురా • దురితాత్ములను । దరిజేర్చకను । ఘోరనరక
మొసగనురా॥ సుంద॥

6. ఖ్యాతిగ రంగావధూత సుతునిపై । ప్రీతి జూపుచుండె
నురా • మాతామహేశ్వరి । జ్యోతీ స్వరూపిణి । నీ
తిదెల్పుచుండెనురా॥ సుంద॥

---

6. రాగం, పాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

1. ఎందు బోదునే । ఆనందరూపిణి, నే । నెందుబోదునే
•ఎందుబోదునా । యందుప్రేమలే । దిందుముఖచం
దమ్మ జననీ॥ ఎందు॥

2. నమ్మి నాడనే, ఓ ।యమ్మాచేకొమ్మా । నెరనమ్మినాడనే
•నమ్మినాడనో । యమ్మనన్ను చే । కొమ్మ వరముల।
నిమ్ము వేగమె॥ ఎందు॥

3. నందనుండ నే ధర । బందరుపురనివాసి । నందనుండ
నే • నందనుండయే । సందుజూపెదవు । వందనంబు
భవబంధవిమోచని॥ ఎందు॥

4. ఆదరించవే నీ । పాదసేవకుడ న । న్నాదరించవే•
ఆదరించు నీ । పాదసేవకుడ । మోదముతోడను ।
వేద పురాణి ॥ ఎందు॥

5. దాసునై తినే । భాసురంబుగ రంగ । దాసునై తినే
దాసునై తినను । కాచిబ్రోవుము । దోసిలొగ్గితిని ।
మోసమేమికను॥ ఎందు॥

---

7. రాగం, యదుకుల కాంభోజి—ఆదితాళం.

జనులారా జనులారా । మా। జనని చందమ్మును। గని
రామీరెచటైన॥జను॥

1. తెల్లని చీరగట్టి । నల్లని రవిక దొడగి
చల్లని కృప వెద । జల్లెడి మాతల్లి॥ జను॥

2. ఒంటి కాసు నల్ల పూసల్ । కంఠమున తాలిబొట్టు
జంట బాయక భక్తుల । నంటి బ్రోచెడి తల్లి॥ జను॥

3. నిగ నిగ లాడెడు । నీలవర్ణపుచాయ
అగణితముగ । సుగుణము లొందిన తల్లి॥ జను॥

4. కాళ్లకు కడియాలు । వ్రేళ్లకు వెండి మట్టెల్
నీళ్లభావి యొద్దైన । నిలచుండు టెరుగదు॥ జను॥

5. దాసురంగయ్యసుతుని । బాసి యీభువిలోన
ఆశ లెల్లనుగోసి । వాసి కెక్కిన తల్లి॥ జను॥

---

8. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

1. పోదాము రావే జీవీ । మన । కాధారుడగు శ్రీగురు ,
పాదములదగ్గిరి॥పోదా॥

2. ఈధరణిలోదరి । లేదని తెలుసుక
శోధన జేసి మోహ । బాధలెల్లను విడచి॥ పోదా॥

3. ఏమిలేదని నమ్మి । కామాది గుణముల
బాముల బడనేల । తామసముల నడచి॥ పోదా॥

4. ముచ్చట నొందెదవు । మచ్చరముల చేత
హెచ్చరికతోడ । నిచ్చట నిల్వబోవు॥ పోదా॥

5. అన్యగుణమునిన్ను । భిన్నము జేయుగాన
శూన్యము జేసి బహు । నాణ్యపదవి నొంద॥ పోదా॥

6. మనవారు మన మనె । మమతలలోబడి
అనువైన తరినివిడి ।అన్యాయ మొందనేల॥ పోదా॥

7. కలకాల మీకామా । దులకు దగుల్వడి
వెలువడ లేక జన్మ । వేదనల నొందెదవు॥ పోదా॥

8. రానుయోనులనుండి । పోను దేహమువిడి
కానుమ యింక నైన । మానవజన్మమును॥ పోదా॥

9. వాసిగ తలారి వారి । వంశ మందున రంగ
దాసుని మాటలు । మోక్షపు బాటలు॥ పోదా॥

. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం. (డోరామాదిరి)

1. గురుపాదంబులె । పరిపూర్ణంబని । గురితోనమ్మును సుజ్ఞాని ♦ చిరకాలంబును । నరకము నొందును । పరిపరి విధముల నజ్ఞాని॥

2. అతీత మార్గం । బచలంబేయని । యాత్మ దలంచును సుజ్ఞాని ♦ మతి నిలుపక నీ । క్షితిమోహంబుల । హతమైపోవును అజ్ఞాని॥

3. కాలహరణమును । జేయక తా దు । ష్కాలిలో జేరడు సుజ్ఞాని ♦ పాలుమాలి సంసార । జాలమున । గోలలచే జెడు నజ్ఞాని॥

4. వాసిగ ధర రంగ । దాసుని భావము । పలుమరు తరచును సుజ్ఞాని ♦ లేశమైన వి । చారణ సేయక । మోసము జెందును అజ్ఞాని॥

10. రాగం, నాదనామక్రియ— ఆదితాళం.

వందనంబొనరింతు చేకొనుడీ । భువినందరికి నే॥ వంద॥

1. వందనంబొనరింతు చేకొను । డెందరో మహానుభావులు ♦ రంధ్రవిడి అద్వైత బ్రహ్మ । నందమున దేలాడుచుందురు॥ వంద॥

2. గాఢమైయతిగోప్యమైతగు । జాడగను గోనిరూఢి విడు
వక ♦ మూడు కాల్వలు దాటి నిశ్చల । వేడుకను గని
వెలయువారికి॥ వంద॥

3. మోదఖేదము లేని యార్యులు । భేదమెరుగని సాధు
మూర్తులు ♦ వేదవేద్యులైన వారి । పాదపద్మము
లాత్మ దలచుచు॥ వంద॥

4. లింగమును దిగ మ్రింగి నార్గురు । దొంగలను మృతి
నొంద జేతురు ♦ సంగరహితము నెరుగు పూర్ణుల ।
కొంగి సేవలు జేయు వాడను॥ వంద॥

5. కుళ్లు నంటని దివ్యపురుషులు । కల్లుద్రావిన పగిదినుం
డురు ♦ యెల్లరిని సమప్రియమున తమ । యుల్లము
నభావించు వారికి॥ వంద॥

6. లోకాతీతులధిక నిత్యులు వి । వేకమున సర్వము
నుమరతురు ♦ రాకపోకలు రెంటి నడుమను । యేక
ముగ నుండేటి వారికి॥ వంద॥

7. వాసిగానైన బందరు । ప్రాతరామనపేట లోన♦
భాసురంబుగ వెలసి రంగ । దాసునై నేనెల్ల వారికి॥
వంద॥

11. రాగం — ఫీలు — ఆదితాళం.

1. క్షణ భంగురంబగు । దేహమునమ్మిక । సంచరించుట
నీవు । సరియగునా ♦ ఘణఘణమను నిప్పు । లను బెట్టి
మా డ్తురెకన లేకయుంటివె । ఓమానసా॥క్షణ॥

2. గురునాజ్ఞమీరుచు । గుణము కుదురు లేక । శునక
బుద్ధిలోనుండ । సరియగునా ♦ మరణము నొందిన
యరనిమేషములోనే । పరుల పాలగుదు వె । ఓమా
నసా ॥ క్షణ॥

3. గంగతుంగ భద్ర కాశికావేరికి । ఘనమనిబోయిన
సరియగునా ♦ మంగళ పదవిని మదిలోనెగన వలె ।
మాయను దెలియ వె। ఓమానసా॥ క్షణ॥

4. ఫష్టున యింగ్లీషు ప్యాసు జేసి సం । తుష్టిలోనుండిన
సరియగునా ♦ యిష్టముతో పరకష్టము సేయక । భ్ర
ష్టయ్యి పొయ్యేవు ఓమానసా ॥క్షణ॥

5. కాసులుపట్టెడ నాను గోధుమపూసల్ । వేసుకతిరిగి
నసరియగునా ♦ భాసురముగ లౌక్య వేషములన్నియు।
నాశనమని దెలియవే మానసా॥ క్షణ॥

6. రంగు రంగుల్ గల అంగీలు వేసుక ।పొంగుచు దిరిగి

నసరియగునా • రంగావధూతవై భంగములేనితె।
రంగు నెరుంగవె ఓమానసా॥ తుణ॥

12. రాగం—ఫీలు- ఆదితాళం.

1. దేవ మార్గము దెలసిన మహానుభావులు। జన్మమునకు రారుగా। మరల పోరుగా॥ దేవ॥

2. సంశయముడిగిన సద్గురు బోధవిన్న।మీాద మోక్షమున్నదీ అగుపడుచున్నదీ॥ దేవ॥

3. కానరాని దానిగను వారికను।మానములు దీరునూ। దారికి జేరునూ॥ దేవ॥

4. కామక్రోధలోభ మోహామదాది గుణముల। కడకుజిమ్మిన గల్గు నూ। కర్మము తొలగునూ॥ దేవ॥

5. సర్వముతానని దెలసిన పూర్ణభావము। లోనగంతులు వేతురు। నిజమును జూతురు॥ దేవ॥

6. జాడ నెరుగక జడలు బెంచిన। జన్మరహితంబగునా। తిరుగుటతగునా॥ దేవ॥

7. ధారుణిన్ తలారి రంగ। దాసు దెల్పిన వాక్యముల్। యిహాపర సౌఖ్యముల్॥ దేవ॥

13. రాగం, పీలు—ఆదితాళం.

1. మూడుగుణములను । రూఢిగ విడిచిన । వాడేపూర్ణు డుదేవా ♦ పాడుభ్రాంతులను । గూడియున్నయీ । గాడిద యెరుగదు త్రోవ॥ మూడు॥

2. కుక్క పంది యేనుగులను మ్రింగిన । చిక్కురహిత మోదేవా ♦ ఎక్కడ జూచిన నిక్కముగను తా । నొక్కడె గనబడు త్రోవ॥ మూడు॥

3. దేశకాల పాత్రల యందెన్నడు ।ఆశయుంచడో దేవా నాశనమగు యీ వేషములను భువి । రోసియున్న యెడ త్రోవ॥ మూడు॥

4. భోగోగులని యెడి । రాగ ద్వేషముల । సేగినొంచ డోదేవా ♦ వేగసర్వపరి । త్యాగమందుగల । భోగ మరసి నెడ త్రోవ॥ మూడు॥

5. బాలోన్మత్త పిశాచరీతిగా । లీలసల్పునో దేవా ♦ పీల హర్షమును । నేల గొట్టిభువి । కూలబడని యెడత్రో వ ॥మూడు॥

6. ముదముతోడ సద్గురు వరు కృపచే । గన్నభావమిది దేవా ♦ పదిలముగా రంగావ ధూతకిల । భాగ్యమొ సగె నీత్రోవ॥ మూడు॥

14. రాగం, ఫరజ్—ఆదితాళం

దాతారె సద్గురు దెలియ, యిహపర॥ దాతా॥

1. అందుట దుర్లభ మందరికిని యది। యెందుజూచిన ను। సందు లేకున్నయది॥ దాతా॥

2. ఘాతసేయు కిరాతకు లతిశయ। రోతగ జూతురు నీతివంతులను॥ దాతా॥

3. మనసులోనున్నది మనసె యెరుగునది। కనుమనియ న్నది। కనబడకున్నది॥ దాతా॥

4. వాసిగ భువిలో వరరంగయ్యకు। భాసురముగ సదిప శమై యున్నది॥ దాతా॥

15. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

1. ఏమిజెప్పుదు యేమిజూపుదు। యొండమావై యున్నది చెండి వేయగ వలయు నెరుకను। నిండిబయలోక యున్నది॥

2. తానుతాను యేకమైన। తావుగా నేయున్నది। నేనునీవు లేని వలెనే। గానబడుచున్నది॥ ఏమి॥

3. ఆదిమధ్యాంతములు లేక। అంతట తానున్నది శోధ జేసి జూచుకొన్న। చోద్యమవుచునున్నది। ఏమి॥

4. జపతపములు కానిది యది | జాతిభేదము లేనిది
చపలచిత్తులకెందునిజముగ | శక్యముగాకున్నది॥ఏమి॥

5. పుట్టుచావులేమిలేక | దిట్టముగ తానున్నది
గట్టుపల్లమేమిలేక | ఘనతగలిగియున్నది॥ఏమి॥

6. హరిహరాదులకైనగాని | అలవిగాని దయ్యది
ధరణిలో తలారి సంగ | దాసుకను భవమ్మెనది॥ ఏమి॥

16. రాగం, ఫరజ్—ఆదితాళం.

భయమెందుకే మానసా, మానస, మనసా,భయ
మెందుకే మానసా, సద్గురుడుండ॥ భయ॥

1. భయము యెందు, కభయము లొసగును | నయము
గా యా దయను గోరి • స్వయము గానీవుండికమలి |
ర్భయము నే జెందంగవలె॥ భయ॥

2. లేనియెరుక పోయెననియును | మానము లేకుండ జేసి
• దానిభావము దెల్పి తనయభి | మానముమాన్పిన
వెనుక॥ భయ॥

3. కొంచమైన | చంచలమును | నుంచకుండ దీసి వేసి
• మంచిదైన యచలమును బో | ధించిజెప్పచున్న
వెనుక॥ భయ॥

4. సంశయముచే బడక దాని । వంశమును నాశనము జేసి ♦ హింసలెల్లను బాసి పరమ । హంసను గనుగొన్న వెనుక॥ భయ॥

5. యుక్తిచే కలిమాయ దేహా । సక్తిని విడనాడితుదకు ♦ రక్తిగా విశ్రాంతిగలయా । ముక్తిసతి బెండ్లాడు వెనుక॥ భయ॥

6. పట్టు విడుపు లేని బ్రహ్మ। చట్టువలెగదల కనిశము ♦ బట్టబయలై యున్నదాని । గుట్టును గను గొన్న వెనుక॥ భయ॥

7. ఎందుజూడ నఖండ పూర్ణము । సందులేని స్వానుభవమని ♦ బంధ మోక్షము వీడి పరమా । నందమును గను గొన్న వెనుక॥ భయ॥

8. భేదరాహిత్యంబు నొంది । బోధరూపకమైన దెఱిగి ♦ నాదు బిందుకళాతీత । వీధిని గనుగొన్న వెనుక॥ భయ॥

9. నామరూప క్రియయు సర్వ । మేమియును లేనట్టిస్థితి గని ♦ బాములను దెగవైచి తృప్తిచె । కామమును మరచిన వెనుక॥ భయ॥

10. సూటిగా నేర్పైన బాదరు । కోటపెద్దవీధి లోన ♦

వాటముగ రంగావధూతై । పాటిగావిలసిల్లు వెనుక॥
భయ॥

17. రాగం, సారోజి—ఆదితాళం.

ఆహా మానసా, మోహపాశమున, మోసపోయెదవు॥
ఆహా॥ దేహాశాస్త్ర కులాభిరతిని విడు॥ ఆహా॥

1. దిక్కు తెల్లగురుడొక్క రీతిగ । పిక్కటిల్లుచున్నాడ।
ఎక్కడ వెదకిన వాడె । తిక్కదెలనుకొని జూడె
చిక్కుదీరుభువి । కొక్కెరాయివలె । ధిక్కరించకి
ది । చక్కనిభావము॥ ఆహా॥

2. పంచభూతములైదుగూడి ప్రా । పంచమాయెనిది
వినుమా । మంచిచెడ్డ గనుగొనుమా । యెంచనేమి
లేదనుమా । కొంచమైన యూ । హించిచూడవతి ।
చంచలంబు బా । ధించనేడ్చదవు॥ ఆహా॥

3. ఊరుపేరులే నమితదుఃఖమును । చేరదలతువదియేల।
దారితప్పినెడగోల । వూరక చెడెదవుమేల । కౄర
మైనగతి దూరినెడల ని । ష్కారణంబుగ । నారడి
బొందెద॥ వాహా॥

4. పాపపుణ్యముల ప్రాపుగోరచి । ద్రూపమె సత్యము గాదు । తెరవేపునెరగి నెడవాడు । పరితాపమొంద పనిలేదు ♦ రేపుమాపు స్వప్నోపదేశముల । దాపు కేగయము । కూపమెరుంగుము॥ ఆహా॥

5. నిన్ను నీవుగనకున్న సంగతిని। యెన్న దలచవే మీాఁడ। వెన్నెల నొసగెడిజాడ । తిన్నగనుండవె మూఢ ♦ యెన్నో జన్మములు యున్నవందురిటు । కన్ను తెరచి గను । మన్నియు బాయును॥ ఆహా॥

6. కుక్కచందముగ నిక్కమెరింగియు । కక్కిసవస్తుఁ కీవు । మక్కువ గొనుచున్నావు । చొక్కియుంట గనలేవు ♦ ప్రక్కనె యున్నవి వెక్కువలలునిను । గ్రక్కున పట్టుక క్రొక్కిన విడువవు॥ ఆహా॥

7. ధరణిలోన రంగదాసు బోధలకు । తిరుగులేదనుచు నమ్ము । సరగున దెలుసుకొమ్ము। తరుగని భాగ్యముసుమ్మా ♦ పరగబ్రహ్మ వేత్తలయినవారల । మరుగుజేరి యతి మురిపమెరుంగుము॥ ఆహా॥

18. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

జగముండేదన్నృతమెరు, కెండమావురా। యెరుకెండమావురా.

1. బాసెడి స్వప్నమున । కాశపడినయెడ । లేశమైనను శుద్ధభాసమున్న దే॥ జగ॥

2. జ్ఞానమజ్ఞానము । లేనియచలమున । మానాభిమాన ముల । మేనువిడువరా॥ జగ॥

3. ద్వందరహిత యా । నందము నెఱిగిన । యెందుజూచి నబయ । లందేయుండురా॥ జగ॥

4 నిశ్చయముగనిది । హెచ్చరికగునది । గచ్చపాదను జూచి। జొచ్చ శ్రేయమా॥ జగ॥

5. భావాతీతమైన । త్రోవనుగనునెడ । నీవేసర్వమన్య మేమియు లేదురా॥ జగ॥

6. భాండజలముల యం । దుండుభాస్కరురీతి । నుండేటి భ్రాంతులను । చెండివేయరా॥ జగ॥

7. ధరణి బందరుకోట। పురివద్దవీధిలో।వరసత్య చందమ్మో। అరయబ్రహ్మారా॥ జగ॥

19. రాగం, సారోజ - ఆదితాళం.

ఆనందసాగరమునదే । లాడుదామురండీ
తానందేతానైన । తాతక్క అన్యంబె॥ ఆనం॥

1. ద్వయదోష గుణరహి , తద్వయిుతమండీ ।
భయమెందుబడరందు। బాగందుబరసందు॥ అన ॥

2. భావాభావములరెంటి । కావలుందండీ
భావమొ యభావమొ। భావాభావములు లేవు॥ ఆనం॥

3. అందిందు నెంద్రైన । యుందిచూడండీ
అందిందునిందందు । సందెందు లేదందు॥ ఆనం॥

4. వాసిగరంగావధూత । జేసినబోధలెల్ల
నాశరహితమహా । ల్లాసమనుచువిని॥ ఆనం॥

20. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం.

1. వాదమాడే సాధులారా । వాదమాడకండీ ।
మీ, పాదసేవకుడగురు। బోధవినుడీ॥ వాద॥

2. ఆకాశంబే బయలందురు । ఆకాశమూగాదండీ,
ఆకాశమున జడత్వమున్నది।అగుపడుచున్నదండీ॥ వాద॥

3. మిథ్యాప్రపంచకమనిరి । బ్రహ్మసత్యమా
అధ్యారో పావవాదము । మిథ్యకున్నదా॥ వాద॥

4. విపరీతమొంగురు కృపగోరితిమని । నెపములెన్నకండీ,
చపల మూడుగని యుపదేశంబులు। చెడిపోవుటకండీ॥
వాద॥

5. ధరణిలోన రంగావధూత । మొరలువినండీ।
పరమభక్త వరులజేరి । తెరవుగానండీ॥ వాద॥

21. రాగం, వాదవామక్రియ—ఆదితాళం.

ఏమిలేనిదనెరుగ లేరయ్యా । సోమరులతీత॥ మేమి॥

1. యేమిలేనిదనెరుగలేరు । తామసాత్ములైనవారు।
పామరత్వము వీడిసద్గురు । స్వామిబోధప్రేమతోవిని॥
ఏమి॥

2. ఉండిలేనట్లుండి నిఖిలము । నుండద్వితియము నుండ
గాంచి । ఖండఖండమైన యట్టియ । ఖండపదవి
రెండుగానిది॥ ఏమి॥

3. కాగడాను చేతబూని । వేగచీకటి రమ్మయనుచు।
బాగుగా బిలచినగాని , సాగివచ్చునె త్యాగమొంది
ఏమి॥

4. గొడ్డలిచే నడవినంత । గొట్టిపారవైచువెనుక,
చెడ్డవైన మృగములుండ । అడ్డులేక యొద్దునబడు॥
ఏమి॥

5. మాయమాయమాయయనుచునె । బాయక సంసార

మందు ♦ హేయమైన మడ్డిలోబడి। హాయిగానుండు టనుమరచి॥ ఏమి॥

6. వెన్నయందే కాచనేయి । యున్నరీతితన్నదాను ♦ గన్నయెడల గమ్యపదవి । యున్నదితానున్నచోట॥ ఏమి॥

7. చూడగలడే గుర్తిమనుజు । డేడనైన నద్దమందు । రూఢిగా తనసుందరతను । వేడుకతోగూడుకొని॥ఏమి॥

8. వాసిగ తలారివారి । వంశమందున రంగదాసు ♦ సంశయంబునులేని నిశ్చల । హంశమెరుగ జేయుచుండగ॥ ఏమి॥

22. రాగం, వాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

అందదు గదా, నిజమేదో । అందరికిని యనుభవమున, కందదు గదా, నిజమేదో॥

1. అచలమార్గమని । యార్యులు నుడువగ । అందున కొందరు గురూపదేశం ♦ బందుచు యాగురు శిష్యులిరువురు । అచలురమనుకొని । యానందించిన॥అంద॥

2. పరిపూర్ణంబట । యెరుక లేనిదట । యెరిగించెడిస । ద్గురుడు కలండట ♦ యెరుకలేని యా పరిపూర్ణంబు

ను । యెరిగించెదమని । యెట్లనెదరో భువి॥ అంద॥

3. ఏను నీవు యనె భావము యెరుకని । యెంచిరిగద ప్రాపంచము లేదని ♦ నేను నీవు లేనిదె గురుశిష్యుల నియమమేదయా నేమియు లేనిది॥ అంద॥

4. బయలు బయలనుచు బల్కగ నేటికి । భయరహిత మైనదే నిర్భయులది ♦ నయముగ యాబయతే బ్రహ్మం బని । నమ్మిన గోప్యము నాతటనున్నది॥ అంద॥

5. తన్ను దెల్పువాడే సద్గురుడని । పిన్నలువెద్దలు నెన్ను చునుండిరి ♦ తనుదా నెరిగినతానే లేడే । యున్నదెచట యా యుపదేశంబులు॥ అంద॥

6. రెండుమూడు నాల్గగాలుబెట్టిన । దండిగ్రంధములు వచ్చునువాటిని ♦ నిండమక్కువను చేతబూని య । ఖండులమని తా మెగురుచు దిరిగిన॥ అంద॥

7. విగ్రహపుష్టినె వేద్యనష్టియని । అగ్రగణ్యు లాచార్యు లన్నరీతిగ ♦ ప్రజ్ఞజెప్పెదరు సుజ్ఞానులమని । శీఘ్రము గను నత్యుగ్రత జెందుచు॥ అంద॥

8. కాలుజూడ గడపదాటకుండిన । మాటలు కోటలు దాటినపగిదిగ ♦ చాలగ నచలము కీలకమెరిగిన । శీలుడు లేడని దూలనాడినను॥ అంద॥

9. జన్మంబెత్తిన అన్వయమవనిలో । తన్మయ తారతమ్య
ము గనుగొని ♦ నిర్మలాత్మతో నిలచి యుండుటకు ।
కర్మసూత్రమే కారణమందురు॥ అంద॥

10. వృన్నస్థితులను తిన్నగనందరు । మెన్నడి యెరుకను
అన్నలారయిల ♦ దున్నయీనెనన దూడనుగట్టుడి ।
యున్న చందముగ నున్నదిచూడగ॥ అంద॥

11. పదియిరువది రూకలు వశపరచెడి । అధికధనముగల
ఆప్తులైనయెడ ♦ ముదమునయెరుకను మునువిడిపింతు
రు । పిదపపూర్ణమును ప్రియమునజూపిన॥ అంద॥

12. గుణరహితమె బహుగుహ్యంబైనది । జననమరణములు
జెందని జాగ్రత ♦ తనలోతానై తరచిజూడవలె ।
అనుమానముచే నటునిటుబోయిన॥ అంద॥

13. ధరణిలో సద్గురు సత్యవాణి చం । దమ్ము స్మరణనిరత
మును జేయుచును ♦ పరగతలారి రంగదాసునని కీర్త
న బాడిన కీర్తికొరకెగా॥ అంద॥

23. రాగం, నాదనామక్రియ - ఆదితాళం.

ఆనందమే మానసా బ్ర । హ్మానందమే మానసా॥

1. ఎంతతరచినను । అంతము దొరకదు । సంతకూట మిది చెంతనె యున్నది । వింతగ గురుశిష్యాంతరంగ మున । అంతయు శూన్యము । భ్రాంతియె మూల ము॥ ఆనం॥

2. అనవినరానిది । మనమునన్నది । గనునెడవారికె ఘన మగు , సన్యులు । పనిబడితనకడ పాదము లొత్తిన। మనవిని జూపెద మనుటది ధర్మమే॥ ఆనం॥

3. వట్టిది సర్వము । వట్టిదనుటయును । వట్టిది, భావము వట్టిది వట్టిది । యిట్టిదట్టిదన దిట్టపడదు క్రియ । వట్టి దా, ఘట్టిదొ యొట్టిదొ తెలియదు॥ ఆనం॥

4. కొద్ది గొప్పయనె । రద్ది లేదనుభవ । సిద్ధము దీనిని సిద్ధులుగను గొని , ముద్దుగ వృత్తిని వ్యర్థమనుచు విడి। వర్థిల్లుదురట సార్థకమున బడి॥ ఆనం॥

5. ముదముతో శ్రీగురు । ముఖ్యశిష్యులకు । చెదర దె న్నటికి అదుగో పూర్ణము । పదిల మెరుగు మని సద యులుగను మను । టదియునెరుకే । హృదయము శూన్యము॥ ఆనం॥

6. మోదము తోడను సాధులు రూఢిగ । ఆదిని షోడశ మావల సత్యము । ద్వాదశ మంత్రము వేదనలేని ది । భేదరహితమనె । బోధయు మాయయె॥ ఆనం॥

7. గోచర మంత్రయు గోతిని బడు నది । గోచర మేదో
యగోచర మెట్టిదో । యోచన పరులకు దోచును
సర్వము । దోచియు దోచని బూచిగ నుందురు॥
ఆనం॥

8. పంచముద్ర యోగముల నన్నిటిని । మించిన గోప్య
ము చంచల రహితము । కొంచ మైన కొఱయుంచ
డు పూర్ణము । వంచన బడదది యెంచి చూచుటకు
॥ఆనం॥

9. రెప్పపాటులో చప్పున దేలును । తెప్ప చందమున
చెప్పను వీలా । యెప్పుడు తనలో నొప్పగ తానై ।
నిప్పును బోలిన నిర్మల యోగ్యత॥ ఆనం॥

10. తీరుగ జయమును గోరినవారై । ధారుణి వెతసంసా
రమునందే । దూరియుందురట, కోరిక లేకను । ధీరు
లుకలవర మూరకె గొందురా॥ ఆనం॥

11. నీలివార్తకలకాలము మాయా । జాలమువృత్తి
చెవాలలాడు నట । కీలెడబాయను వీలు లేదురా ।
మూలము గనుబడ దేలాగగ్లైనో॥ ఆనం॥

12. చిల్లరగతులను, నొల్లని వారల । కల్లరి శూన్యము యె
ల్లెడ సతతము । తెల్లముగను గొని మెల్లన ప్రకృతి ।
కల్లిడి నిర్మల యుల్లము నెఱి గద॥ ఆనం॥

13. రెండను మమత చే । యుండగ యలసట । చెండినని త్యాను పండుగగలదని । దండి వారు దాని అండను జేరుక । పండు వెన్నెలటు నిండియుందురట॥ ఆనం॥

14. రంగదాస వర సంగతి నెఱిగిన । భంగము లేని తెరం గు నెరింగియు । మంగళ పదవిని । మది లోగన్గొని । సంగ రహితులై పొంగుచు నుందురు॥ ఆనం॥

24. రాగం, మారువ—ఆదితాళం.

డుమ, డుమ, డుమ, డుమ, డుమ, డుమ్మా । డుమ, డుమ, డుమ, డుమ, డుమ, డుమ్మా॥

1. పుట్టదు గిట్టదు డుమ డుమ్మా । కొట్టదు తిట్టదు డుమ డుమ్మా । గుట్టు తెలసితే డుమ డుమ్మా। బట్టబ యలయా, డుమ డుమ్మా॥ డుమ॥

2. భ్రాంతులు లేనిది డుమ డుమ్మా । బ్రహ్మంబను నది డుమ డుమ్మా । అంతట నున్నది డుమ డుమ్మా । అచ లంబే యిా డుమ డుమ్మా॥ డుమ॥

3. రేపును మాపును డుమ డుమ్మా । రూపము లేనిది డుమ డుమ్మా । చూపుల కందదు డుమ డుమ్మా । సూధి మోపనిది డుమ డుమ్మా॥ డుమ॥

4. వాసిగ శ్రీగురు దుమ దుమ్మా । వరసత్య చందమ్మ దుమ దుమ్మా । దాసు రంగయ్యకు దుమ దుమ్మా । ధైర్యమై యున్నది దుమ దుమ్మా॥ దుమ॥

గురుశిష్యసంవాదము.

25. రాగం, ఫీలు—ఆదితాళం.

1. సూదిమోపసందు లేని । సూటు దెల్పుమగురువరా • సాటిలేనిది యచల మనియెడి । సంజ్ఞ దెలియర శిష్యుడా॥

2. సాటిలేని దనగ నెట్టిదో । తేటపరచుము గురువరా • తేటపరచెద నిశ్చలంబిది । నాటి యుండర శిష్యుడా॥

3. నాటి యుండిన నందుగల్గెడి । నధికమేమిటి గురువరా • బూటకము నిక దాటి నావల । చోటు జూతువు శిష్యుడా॥

4. దాటి పోవను బూటకంబును । బాటయేదయ గురువరా• వాటముగ నీ రాగ ద్వేషము । మీటియుండర శిష్యుడా॥

5. రాగద్వేషము లున్న యెడ భువి । సేగియేమిటి గురు

వరా ♦ త్యాగమును గలిగింప నీయక । బాగుసేయువు.
శిష్యుడా॥

6. బాగునోగను రాగ ద్వేషము । బాగదేమిటి గురువ
రా ♦ బాగునోగులు గాని పదవిని । బాగెయంటిర
శిష్యుడా॥

7. జరయు మృతియును । జెందు జన్మమి దెందు చేతను
గురువరా ♦ కర్మ చేతను గల్గుచున్నది । కారణంబిది
శిష్యుడా॥

8. కర్మరాకకు హేతువైన । మర్మమేమిటిగురువరా ♦
కర్మరాకకు జన్మహేతువు । జన్మరాకకు కర్మరా॥

9. జన్మకర్మల రాకమూలము । చెప్పుమయ్యాగురువరా♦
జన్మకర్మల మూలమిదియని । జెప్పజాలనుశిష్యుడా॥

10. చెప్పజాలని హేతువేమొ । చెప్పుమయ్యాగురువరా♦
తిప్పలనుగల్పించుప్రశ్నర । మెప్పుగాదురశిష్యుడా॥

11. కన్నుమూసితె గానబడదీ । మిన్నుయేమిటిగురువరా♦
యున్నదని భ్రమజెందుచున్న । యెరుకయిదియెర
శిష్యుడా॥

12. ఎవనిచే నిర్మింపబడ్డది । యెరుకబ్రహ్మము గురువరా ♦
యెవనిచే గాదెండమావుల । నీరువంటిదిశిష్యుడా॥

13. నేనునీవని భేదమేర్పడె । నెందుచేతను గురువరా॥
యెరుకచే నేర్పడెను భేదము। యెరిగి విడువరశిష్యుడా॥

14. నేనునేనని యహము జెందెడి । నేనెవండను గురువరా॥
నీవె బ్రహ్మము నీవెయంతయు। నిండియుంటివిశిష్యుడా॥

15. బ్రహ్మనేనని నమ్మదేహం। ద్రియములున్నవిగురువరా॥
బ్రహ్మ నీవింద్రియములనుకొని । భ్రమలుగొంటివి శిష్యుడా॥

16. యెన్నడిది లేదనుచు దెలియను । యెరుగజేయుము గురువరా॥ నిన్నునీవు దెలిసికొనునెడ । నిలకడుండును శిష్యుడా॥

17. నన్ను దెలిపే నాథులీరని । నమ్మియుంటిని గురువరా॥
తిన్నగా వెలుగుచు బయలై। యున్నదదిగో చూడరా॥

18. ప్రియముతో మీదయనుబడసి । నయము దెలిసితి గురువరా॥ నయము దెలిపినందుకు నా । కేమియిత్తువు శిష్యుడా॥

19. అంతమీ కర్పించుటకు నే । నెంతవాడను గురువరా॥
అంతయనగా నేమిటినీ । తనవుదక్షిణయివ్వరా॥

20. తనువుదక్షిణ యిచ్చితిని మీ।యనుమతిని శ్రీగురువరా।
యిచ్చినట్టి తనవువైన । యిచ్చగలిగిన ద్రోహిరా॥

21. వసుధలో చందమ్మమాతకు।అచలమందెను గురువరా।
మచిలిబందరులోన రంగ । దాసువశమిదిశిష్యుడా॥

మంగళహారతి.

కీర్తన—రాగం—నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

జయజయ హారతోయమ్మా-బిన్న-దయనేలు సత్యచందమ్మా

1. వీసమైనగాని ♦ వాసిని గనరాని।
దూషణ భూషణ ♦ రోసి యుండినతల్లి ॥జయ॥

2. పరాకు సేయక ♦ దురాభి మానము।
బిరానవిడికడ ♦ తేరిన మాతల్లి ॥జయ॥

3. కోపాతి శయముల ♦ నోపక సంసార।
కూపముపై భ్రాంతి ♦ నేపణచిన తల్లి ॥జయ॥

4. శ్రేయమని గురు శిష్య ♦ న్యాయమున నాట్యమాడి।
బాయక పరలోకసుఖమును ♦ మాయను దాటిన తల్లి॥జ

5. సరిలేని ఆర్యన ♦ మాజములందున
విరివిని గనినతి ♦ మరుగునొందిన తల్లి ॥జయ॥

6. నదురు బెదురులేని ♦ కుదురును గనుగొని।
చెదరక ముదమును ♦ పదిలపరచినతల్లి! ॥జయ॥

7. ధరణి బందరు కోట ♦ పుర పెద్ద వీధిలో।
పరమాత్మ యనబడె ♦ బిరుదు నొందిన తల్లి ॥జయ॥

శ్రీరంగావధూతలవారి జ్ఞానబోధ.

I. నరకము, స్వర్గము, మోక్షములను గూర్చి.

-:o:-

లోకంబను పట్టణమున అవివేక మనెడి మహారాజు గారు కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యములను ఆరుగురు బంట్లు కలవారుగా నుండిరి. ఈ పట్టణంబున నుండు ప్రతి వారును యీ పట్నాధిపతి విలాసము చొప్పున విహ రింతురు. ఈ ఆరుగురి బంట్లలో యేబంటును విడిచినను తమ నటన క్రమముగా నెరవేర్చుకొన వీలు యినుమంతయిున నుం డదు. కాబట్టి యెంతటి వారుగానుండినను యీ యారుగురి బంట్ల ననుసరించియే నడు వవలయును. లేనియెడ వీరి కాల మీా పట్నమందున్నంత వఱకు నికనేలాగునను గడువదు. ఈ పట్నమందుండువారిస్థితి, దీపమును జూచి ఫలమని భ్రమసి నందు పడిచచ్చెడి పురుగుల పగిదిగానుండును. ఈ పట్న మందుండు వారే అధములు.

(1) కామము:— అనగా ప్రపంచ మందు గల విషయము లప్రత్యక్ష గోచరంబున దోచు అనుభవములను జూచి, అది, ఇది, కావలెననెడి గుణము.

(2) క్రోధము:—అనగా కామగుణమున బయలు పఱచబడు విషయ జాలంబున అనుభవ మేదైన భిన్నంబు నొందుచుండి నగాని, నొందిన గాని, ఆసమయంబున రేగు తామసగుణము.

(3) లోభము:— అనగా కామగుణమున ప్రేమింపబూను విషయములలో నెద్దియైన బోవునేమో యనెడి పిరికి గుణము.

(4) మోహము:— అనగా కామయునికియందు గల విషయములయందు అనుభవతేజాను గాంచి ఆహా అది బాగుగనున్నది. ఇది బాగుగనున్నది యటంచు ఆశ్చర్యకరముగా వర్ణించు గుణము.

(5) మదము:— అనగా క్రిందుమీదు నెరుగక అంధుని పగిది విచారణ మఱచి అందరికన్న అధికుడనంచు విఱ్ఱవీగు గుణము.

(6) మాత్సర్యము:— అనగా నెదుట వారి గౌరవమును జూచి యోర్వలేక అనాదరణ సేయు గుణము.

ఇట్టి స్థితిగల యీ యారుగుణంబులు లోకంబనుపట్ట

ణంబున బంట్లని చెప్పంబడును. అవివేకమనగా అజ్ఞానము, ఇదియేనరకము.

లోకాను కూలంబను పట్టణంబు మఱియొకటి కలదు. వివేకమనెడి మహారాజు గారుండిరి. సత్యము, జ్ఞానము, ధర్మము, దయ, శాంతము, ఓర్పు, యను ఆరుగురు బంట్లుగలరు. పైనుదహరించిన రీతి గానే యీ పట్నములోనున్న ప్రతివారును ఈ పట్నాధి కారి వీలును దోచు బంట్లలో ఏబంటు లేక పోయినను సరియగు సంచారము సమకూడదు. కాబట్టి యీ పట్నమందున్నవారు యెట్టిఘనులుగానుండినను యీ యారుగురి సహాయము లేక కాలంబును గడుపుకొన వీలు లేదు. ఈపట్నమందున్న వారి స్థితి దీపమునుజూచి పండని భ్రమసి అందు బడిచచ్చెడి పురుగుల చందము గాక, దీపమునంబడు నెడ చచ్చెద మనెడి యెరుకగలిగి, అలయూ వెలుగున కానందించుచు సంచరించెడి పురుగులొందు ప్రాప్తికి ఆప్తులుగానుందురు. ఈపట్నమందుండు వారే మధ్యములు.

(1) సత్యము:— అనగా కలయుండైనను అనృతమాడని గుణము.

(2) జ్ఞానము:— అనగా నేను ఎచ్చటనుండి యిచ్చటికివచ్చినాను. ఎందుకు వచ్చినాను. ఇచ్చటనుండి యెచ్చటికిపోయెదను. నేనెవరిని. ఇదియంతయునేమిటి? అనెడి యీ శుద్ధ విచారణగల గుణము.

(3) ధర్మము:— అనగా చీమ, దోమ, నల్లి, పేను, మున్నగు బ్రహ్మావరకు గల అనంతకోటి జీవరాసులకును శక్తి వంచనలేక యుపకారము సల్పెడి గుణము. ఇది మూడు విధములుగానున్నది. (1) ద్రవ్యముకలిగియున్న ద్రవ్యరూపేణ. (2) ద్రవ్యము లేనియెడ శరీర కష్టమురూపేణ. (3) శరీరమునందు బలము లేని వారయినయెడ, ధర్మముచేయువారిని జూచి సంతోషించినను ధర్మమే.

(4) దయ:—అనగా ప్రేమగాయుండుట. మనప్రాణములను మనమేరీతిగా జూచుకొనుచున్నారమో ప్రపంచ మందు గల యెల్లప్రాణులను ఆతీరుగనే చూచుగుణము.

(5) శాంతము;— అనగా పగవారు వచ్చి పైబడి గొంతుక గోయుచున్నప్పటికి కోపించక నొకప్రక్కనే కోయుతతి రెండ ప్రక్కకూడ కోయుడీయటంచు సావకాశము గలుగజేసెడి గుణము.

(6) ఓర్పు:— అనగా కొండంతదుఃఖము వచ్చినప్పటికి కదలని గుణము. వివేకమనగా జ్ఞానము. ఇదియే స్వర్గము.

క్రియాశూన్యంబైన పురంబొండు గలదు. ఈ పట్నమందు రేడు నాస్తి, దూతలునూ నాస్తి. ఈపట్నమునందుండు ప్రతివారును యెవరికి వారే స్వతంత్రులయి యుందురు. ఇందొకరి సహాయమున మరియొకరు నడువ బనిలేదు. అందఱూ

నొకటిగానే యుందురు. దేదీప్యమానంబగు హాయి స్వతస్సిద్ధంబుగా నిండి నిబిడీకృతంబై యుండును. అఖండితంబైన యీపట్నము యొక్క నివాసుల యనుభవమును హరిహర బ్రహ్మాదులు సైతము వర్ణింపజాలరు. ఈ పట్నమందుండు ప్రతివారును మణులవంటివారు. ఈ పట్నమును మీరిన పట్నము మరియొకటి లేదు. ఈ పట్నమందుండు వారే యుత్తములు. ఇదియే లోకాతీతము, అనగా మోక్షము.

II చూతవృక్షములను గూర్చి

ఒకయూరిలో ననేకమంది మనుజులుగలరు. వారందరు నైజముగా ఆకలియనునది యొకటి కలిగియున్నారు. ఆ యూరిలో రెండు మామిడిచెట్లుగలవు. అందొక చెట్టుఫలములు విషపూరితములైనవి. మరియొకదానిఫలములు మధురరసపూరితములైనవి. విషపూరితములైన పండ్లుగల వృక్షము వెల్లడిగానున్నది. రెండవది మరుగుననున్నది. ఆయూరిలోగల మనుజులు పరంపరా విషపూరితములైన పండ్లను తినినవారెల్లరు తినడమందు యాశగలవారై యభివృద్ధినొందిన కొలది దుఃఖము ననుభవించుచు పాపులగుటకు కారణంబాయెను. ఆరీతిగానే మధురరసపూరితమైన పండ్లుదినినవారుతినడమందు

యాశగలవారై యభివృద్ధినొందిన కొలది సంతోషము కల వారగుచుండిరి. ఈ యూరునకు చూపుమేరను మీరిన యిం కొక యూరుకలదు. ఆ యూరునకేగిన ప్రతివారికిని నైజము గానుండు ఆకలి లేకపోవడమనెడి నైజము ప్రాప్తమగును. ఈ యూరునుండి వెడలి ఆయూరు చేరువరకు యీలోగానుండే దారిలో పైనచెప్పంబడిన రెండువిధములైన ఫలవృక్షములలో యేదియును గానంబడదు. కాబట్టి ఆకలిని దీర్చుకొనుటకు యిసుకరేణువంత యాధారమైనను దొరకునాయన, దొరకదు. ఈప్రయాణమును చేయనెవరికైనా సాధ్యమగునాయన, సాధ్య ముకాదు. ఇది కష్టతరంబైన కార్యంబు. కార్యసిద్ధి కలిగెనేని కలుగులాభంబు నిరుపమానంబు. సాధ్యముకానటువంటి ఈ కార్యమును సాధించ బ్రహ్మాదులకే వశపడదని చెప్పవ చ్చును. ఎవరీకార్యమును జయింతురో వారే బ్రహ్మాదులకు మీరిన వారని నెంచవలెను. నిరాధారంబైన త్రోవ యియ్యది. అనగా అంతులేని యెడారి. దాటువారలే పురుషలక్షణ ప్రభావులు. ఈవిధముగానే లోకమందు నైజముగానుండెడి తాపత్రయములకు తాళనేరని మనుజులు కొందరు లోకము వెల్లడిగా కనబడడమునుబట్టి లోకవిషయములందు జొచ్చి, యావిషయములయొక్క యానందమును యనుభవించుటచే కలిగెడి సంకటమును మరచి, లోకవిషయానందము అతికష్ట ముపడకుండా త్వరగా దొరకడమే మేలనుకొని అందుబడి

అల్లాడుచీరలే లోకులు. అనగా అవివేకులు. లోకానుకూలు రనగా వివేకులు. తమకుగలిగిన నైజపు తాపత్రియములను ఓర్పునజేర్చి, అనుకూలము మరుగుగానున్నప్పటికి దానినే గ్రహించి పుణ్యులగుదురు. లోకమునకు లోకానుకూలము నకు గమ్యమును మీరిన అతీతమొకటిగలదు. ఆయతీతమున లోకము లోకానుకూలము యీ రెండును లోకమని చెప్పం బడును. ఎట్లన:—ఇనుపసంకెళ్లుగలవాడొకడు, బంగారపు సం కెళ్లు కలవాడొకడు, ఏ సంకెళ్లు లేనివాడొకడు. ఇట్లుగా ముగ్గు రు మనుజులు గలరు. వారిలో ఏసంకెళ్లు లేనివానియందు, బంగారపుసంకెళ్లుకలవాడుకూడా యినుపసంకెళ్లుకలవాని తో చేర్చబడురీతి, అనుభవరహితమైన అతీతంబు, లోకాను కూలము శుద్ధమైనప్పటికి మలినమైనటువంటి లోకముతో సమమేయగును. ఏసంకెళ్లు లేనివాడు సంకెళ్లువేయబడడ మందు యినుపసంకెళ్లు అయితేనేమి, బంగారపు సంకెళ్లు అయితేనేమి, యనుటకు యెట్లధికారముగలదో అట్లే అతీతము కర్తృబంధముండడమందు శుద్ధమైతేనేమి, మలినమైతేనేమి, యనడమునకు యధికారముగలదు. బంగారు సంకెళ్లు వేయ బడినవాడు యినుపసంకెళ్లు వేయబడినవానికేగొప్పగాని, యే సంకెళ్లులేనివానికి గొప్పవాడా? కాడనునట్లు శుద్ధమైన యను భవము మలినానుభవమునకే గొప్పగాని యే యనుభవము లేనిదానికి గొప్పకాదు. రాత్రియందే దీపమతీతముగాని పగ

లతీతమా? కాదు. ఎనరేని అతీతులగునెడ వారియందు తాప త్రయగుణము శూన్యమగును. లోకమందున్నంతవరకు యేదో యొక వ్యాప్తియుండు. తద్వారా యేదోయొకపనిగల్గు. లోక మందునైజముగానుండు యే వ్యాప్తియైనను అతీతమునకుపోతే గాని రహితముగాదు. కాబట్టి వ్యాప్తిగల ప్రతివారును వ్యాప్తి నిరసనమున హాయిగానుండుటకు అతీతులు గానలె. అతీతము నకు పోవుటకు హరిహరబ్రహ్మాదులును భయమొందుదురను టకు సందేహము లేదు. ఎందుచేత నన లోకమును విడచి అతీ తమునకు పొయ్యే వఱకు మధ్య సావకాశమున మనసు యే వ్యాప్తికలదిగా తపించినప్పటికి ఆ వ్యాప్తి తపన చల్లార్చుకొ నుటకు లేశమైనను వీలు లేదు. మనోవ్యాప్తి ఆదినుండి యేదో యొకపనికలదై స్వప్నమందుకూడా సంచరించుచున్నది. అగు టంబట్టి లోకమును విడిచి అతీతమునకు పొయ్యేలోగా వుండే సావకాశమున యేపనియును లేక యూరకయుండడము యెం తకష్టమో యోచించుడీ? యీరెంటిమధ్యగల సావకాశమున సంభవించు కష్టము యెట్టివారినిగూడా తిరస్కరించును. మన సునకు కలుగు వ్యాప్తికి యేపనియును లేక నిరాధారముగా నుండ సాధ్యమగునాయన మనంబుతల్లడిల్లదే! లోకాతీతమున కు పోవలెననెడిభ్రమ యెవనికిని గలుగదు. అధవా యెవరై నను గాఢ తెంపునువహించి లోకమువిడిచినను అపారంబైన భీతికలవారై మేరలేని సంకటమున దారితెలియక విచార

వార్ధిని చేరి నోరుకదుప వీలులేక ఆరటమొందును. లోకము
ను విడచి బయలువెడలినవారిలో ఒకఅడుగువచ్చి వెనుకకు
పోయినవారలు కొందరు, రెండడుగులువచ్చి వెనుకకు పోయిన
వారలు కొందరు, మూడడుగులువచ్చి వెనుకకు పోయినవార
లు మఱికొందరు పెక్కుమాటలేల? అతీతము యింకొక
అడుగులో యున్నదనగా అంతు తెలియక తిరిగివచ్చినవారు
కూడా గలరు. క్రియకు ఎటయినను లోకమును విడచినతరు
వాత అతీతమును చేరేవరకు మధ్యకలిగే దీర్ఘ శ్రమను సహిం
చినవాడే బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులకును నతీతుడు. అనగా
లోకాతీతుడు. శుద్ధ నిర్గుణ నిరాకార అద్వితీయ పరబ్రహ్మ
స్వరూపుడు. పరమహంస.

3 దీపమును గూర్చి.

ఇక్కడ మనమొక యిల్లు కలిగియున్నారము. అది
యీ గోడమొదలుకొని యాగోడవరకున్నది. దానిలో ననేక
వస్తువులుండె. అందుకొన్ని గాన్పించుచుండె, మరికొన్ని గానం
బడకుండె. కారణంబేమన అందొక దీపముకలదు. అదికొంత
మేర ప్రకాశించుచుండె. మరికొంతమేర ప్రకాశింపకుండె.
దీపమెంతవఱకు ప్రకాశించుచుండెనో అంతవరకుగల వస్తు
వులు తెలియుచుండె. మిగిలినవి తెలియకుండె. దీపమంతటా
ప్రకాశించునెడల గృహమునంగల సర్వమును తెలిసికొనవ
చ్చునుగదా!

ఇట్లే ప్రపంచమనునది యొకటికలదు. అదియనేక చిత్ర విచిత్రములు గలదిగానుండె. ఉన్న సర్వంబులో కొంత దెలియబడుచుండె. మరికొంత తెలియబడకుండె. కారణ మే మన యిందు దీపమును బోలిన యోచనయనునది యొకటి కలదు. అదియెంతవరకు ప్రకాశించుచుండెనో అంతవరకు తెలియుచుండు. మిగిలినది తెలియకుండు. యోచన నంతటా కలవారమైనెడ సర్వ ప్రపంచమును తెలిసికొనవచ్చును. సర్వ మును తెలిసికొనుటకు త్రోవ యిదిగానుండ మనవారు పెక్కు భ్రమలలోజిక్కి ముద్రలనియు, ఆసనములనియు, ఉప వాసములనియు జప, తప, వ్రతములనియు తీర్థ యాత్రలనియు, నిట్లెన్నెన్నో జెప్పెదరు. సర్వమును తెలిసి కొనుటకొక యోచ న తక్క మరిదేనిచేతను తెలియబడ నేరదు.

4 పాటునుగూర్చి.

శిష్యుడు:— ప్రశ్న:— గురువరా, పుడమిలో పిపీల కాది బ్రహ్మవరకుగల జీవరాసులెల్ల యేదోయొక పాటుకలవి గానున్నవి. కారణంబెయ్యది?

గురువు:— ఉ:— శిష్యా, జగతిలోగల అనంతకోటి జీవరాసులు పడు పాటంతయును, ఆనందమను ఫలితమును అనుభవింప జేయునదిగా యుండెను. కాని పాటు రెండువిధ ములుకలదిగానుండె. ఎందుచేనన పాటువల్లకలుగు ఫలితమన బడు యానందపదవి ద్వయముగుటచే, అందొకటి విషయమున

కలుగునది; రెండవది నిర్విషయమున కలుగునది. అనగా విషయానందము, నిర్విషయానందము. అందు విషయానందము నొసంగు పాటుపలు విధములు గానుండె. ఎందుచేనన విషయంబులు వివరించ నలవిగాని విభాగముల యందుండు టచే, దీనినిబట్టి పాటున్నూ అటులేయుండును. నిర్విషయము యేకత్వము. దీనినిబట్టి ఫలితము యొక్కటే విధముగా నుండును. గాన పాటును యిటులేయుండును.

గురువరా! ఆనందము రెండు విధములుగా యున్నప్పుడు, పొందతగిన దేది? తగనిదేది? రెండును పొందతగినవేనా! శిష్యా కాదు. విషయానందము విసర్జించవలసినది. నిర్విషయానందము సంపాదింప వలసినది. ఎందుచేనన విషయానందము అనిత్యము. విషయముల కెప్పుడు నిత్యగతిలేదు. నిర్విషయమన్ననో మార్పులేనిది. సదా యొకటేరీతిగా యుండునది గాన, దీన ప్రకాశించు యానందము నిత్యానందము. ఈ తేడానుబట్టి విషయానందము, విసర్జించ వలసినదనుటకు సందేహమేలేదు. బుద్ధిమంతులైనవారు నిర్విషయానందమే యానందమందురుగాని అది కాని దానిని యానందమనుటయే లేదు. చక్కెర తిననేర్చినవాడయ్యేటంతవరకు చవుడు తినడమనేది దుఃఖముగా తోచనిరీతి నిర్విషయానంద మనుభవించేవాడయ్యేటంతవరకు, విషయానందము దుఃఖముగా తోచదు. ఇందుచేతనే అజ్ఞానులు ప్రకృతి ద్వయదో

షంబులను బాయక, పలువిధముల పాటుపడుచు విషయా నందము కొఱకు ప్రయత్నింతురు.

గురువరా:— ఇది దుఃఖమైనయెడ ఆనందమనెడి పేరున పిల్చుటకు కారణ మెయ్యది.

శిష్యా:— ఆనందమనెడి పేరు చెల్లుగాని, నాశనంబున దుఃఖరూపమగుటచే, దుఃఖమనియే చెప్పబడును. ధనదార పుత్రాది గాగల ప్రపంచవిషయంబులన్నియు యనిత్యంబులే. ఉండుటయందు యానందము కనుబరుచు చున్నవి. లేకపోవుటయందు దుఃఖము నొసంగుచున్నవి. అందుచే క్రియకు యీ విషయానందము దుఃఖమని పిలువదగును. ఇప్పుడు జ్ఞానముచే విచారించిచూడ, నిర్విషయానందమే యానందమనుటకు, సందేహమేమియు లేదు. ఎట్టివెట్టివాడైనను సుఖముకొఱకే పాటుపడుగాని, దుఃఖముకొరకు పాటుపడడు. దుఃఖరూపమగు విషయానందము కొఱకుపాటుపడువాడు, అజ్ఞాని యనబడును. అద్వితీయ భాగ్యమున శంక లేని నిర్విషయానందము కొఱకు పాటుపడువాడే జ్ఞాని. ప్రాపంచమన విషయముకలది. ముందు సుఖము వెనుకదుఃఖము కలదు. ఈ సుఖము గడచినపిదప కలుగునది చిరకాల దుఃఖము. ప్రపంచమందు ముందు సుఖము వెనుక దుఃఖమున్నదని యెంచబడినపుడు, ప్రపంచ విలక్షణో పరతియందు,ముందు దుఃఖము వెనుక సుఖముండును. యీదుఃఖమున కోర్చినతరువాత

శేషించినది శాశ్వత సుఖము. మొట్టమొదట వెలుతురునందుండి పిదప చీకటిలో కేగుట కలిగెనేని, యాచీకటి, చీకటి గాక అందు గాఢముగా యున్నట్లుగా గూడ సంభవించును. ఇట్లే ముందు సుఖము, వెనుక దుఃఖము గల ప్రపంచ సుఖమునకు లోబడినవాఁడు సుఖస్థితి గడిచిన తరువాత మిగిలిన దుఃఖము దుఃఖము గాయుండుటగాక అందుగాఢముగా యున్నట్లు గూడ సంభవించును. ఇది యిట్లుండ చీఁకటి యందుండి తరువాత వెల్తురుకేగు వానిస్థితి విచారించి చూతుమేని ఆయా వెల్తురు వెల్తురుగా యుండుట గాక అందు గాఢంబుగాయున్నట్లు గూడ సంభవించును. ఇట్టిరీతిగానే ముందు దుఃఖము వెనుక సుఖము కలదై యున్న పరమార్థసుఖమునకు యపేక్షించువాఁడు, అంతము గలదియైయున్న దుఃఖ స్థితిని తొలగిన తరువాత మిగిలిన సుఖము సుఖముగాయుండుటగాక, అందు అధిక గాఢముగాగూడయుండును.

---

5 మనసును గూర్చి.

మనసువల్ల చెప్పంబడె సర్వ విషయములు కలిగినవై యున్నవి. సర్వవిషయములకు మనసే ముఖ్యకారణము. మనసే సర్వవిషయములను తెలియజేయుచున్నది. కాబట్టిమనము మనసునే తెలుసుకొనుట ముఖ్యమైనపనియై యున్నది. మనసుయెట్లు తెలియబడును. ఈ చెప్పంబడు సర్వ విషయములును

మనసు తెలియ బర్చేదియై యున్నప్పుడు, మనసువల్ల తెలియబడిన యీసర్వవిషయముల ద్వారా మనసు తెలియబడునా యన తెలియబడనేరదు. చెప్పంబడే సర్వవిషయములలోయే విషయము ద్వారానైనను మనసు తెలియబడ నేరదన్నప్పుడు మనసు తెలియబడే దెట్లు? చెప్పంబడేసర్వ విషయముల ద్వారా మనసు తెలియ బడనేరదని తెలుసు కొన్నవారమైచెప్పంబడే సర్వ విషయములు లేనివారమైన యెడ మనసు విషయములను గురించి గుర్తించుటకు విషయము కనబడ నందున అప్పుడుతాను ఒక్కటి తక్క తదితరమేమియు లేనందున మనసుతన్ను దా తెలుసు కొనే పని కలదై యుండును. ఎట్లన మనసు యెప్పుడు యేదో యొకవిషయమును గుర్తించే శక్తి గలదై యుండును. మనసు గుర్తించుటకు విషయ మొక్కటైనా లేక పోవుటచే మనసు తన్ను దా దెలుసుకొనేపని కలదై యుండును. విషయమున్నంతవరకు తన్ను దా గుర్తించుకొనే పని కలదిగా యుండదు. విషయ లేమిస్థితి మనసునకెప్పుడు గల్గునో అప్పుడు తన్ను దా తెలుసుకొనే పని గలదిగా నుండును.

6 మాయా మనసులను గూర్చి.

అయ్యా తెలియబడే దేమిటి? మాయ. తెలియబఱచే దేమిటి? మనసు. తెలియబడేది లేక పోతే, తెలియబఱచే దేలాయుండును? లేనిదిగాయుండును. తెలియబర్చేది లేకపో

తే దెలియబడేదేలాయుండును? లేనిదిగానే యుండును. తెలి యబడేది యున్నదనినపుడు తెలియపఱచేది యున్నది. తెలియపఱచేది యున్నదని నప్పుడు తెలియబడేది యున్నది. తెలియబడే దానివలన తెలియపఱచేది, తెలియపఱచేదాని వలన తెలియ బడేది యున్నది. ఇది లేనప్పుడది అది లేనప్పుడి ది యున్నదనుటకు శబ్దమే లేదుగాన, మన మెరుగవలసినదేమ నిన మాయను విడిచి మనసు, మనసును విడిచి మాయ, యుండడమునకు సావకాశము లేదు. ఈ రెంటిలో నొకటి లేదంటిమేని తోడనే రెండవది కూడా లేకపోవును. ఒకటికల దంటిమేని రెండవది కూడ కలదియగును. ఇందుకు సమ్మతమే మనిన, నేనునీవు యనుకొనడమే సాక్ష్యము. "నేను" అనుకొ నుటవలన "నీవు", "నీవు" అనుకొనుటవలననేను యుండుటగ ల్గె. "నీవు" అనడము లేకపోవునెడ "నేను" అనడము, నేనుఅనడము లేకపోవునెడ "నీవు" అనడము కలదే? లేదు. ఎచ్చట మాయ యున్నదో అచ్చట మనసుయున్నది. ఎచ్చట మనసు యున్న దో అచ్చట మాయయున్నది. మాయయెంతగా యేరీతిగా యున్నదో మనసు అంతగా ఆరీతిగానేయున్నది. మనసు యెంతగా యేరీతిగా యున్నదో మాయ అంతగా ఆరీతిగా నేయున్నది. మాయ యెంత వరకుండునో మనసు అంతవరకే నుండును. మనసు యెంతవరకుండునో మాయ అంతవరకునుం డును. మాయయెప్పుడు లేకపోవునో మనసు నపుడే లేకపోవు

ను. మనసు యెపుడు లేకపోవునో మాయ యపుడే లేకపోవు
ను. దీపమును విడిచి తేజస్సు తేజస్సును విడిచి దీపముయుం
డడము సావకాశము లేనిరీతి. బెల్లమును విడిచి తీపి, తీపిని
విడిచి బెల్లము లేనిరీతి.ఈదృష్టాంతముల ద్వారా యెవరంతట
వారే తెలుసుకొన వచ్చును. వ్యవహారమున "మాయ,మనసు"
అని చెప్పంబడును. పారమార్థమున, మాయయే మనసు, మన
సేమాయ అని చెప్పంబడును. వ్యవహారమున నొక్కటనుట
కు, పారమార్థమున రెండనుటకు వీలు లేదు. కాబట్టి వ్యవహా
రమున పారమార్థము,పారమార్థమునవ్యవహారముశంకగానుం
డె గాన, మనమీ రెంటిలో యేపక్షమునకుబోయిననుశంకగల
వారమగుదుమే కాని అతీతము కాదు. అనగాయెక్కడనైనను
శంకగాయున్నది అతీతము కాదనుట అతీతమే గదా. కాబట్టి
యేపక్షమున కేగినను అతీతము కాదని యెరుంగనలయును.
ఏదతీతమనగా యొకదానికి మరియొకటి శంకగాగనబడు యీ
రెండు పక్షములు కానిదియేదో అదియే అతీతము. అదియేదన
ఏదో,ఏమో,ఇది,అది యని చెప్పుటకువీలు లేదు.వీలు లేదనుటకు
వీలుకలదా! ఇట్లుగా చూడ శబ్దశూన్యముగాన యెవరికివారే
తెలుసు కొనవలెను. ఒకరు అడుగుటకు మరియొకరు చెప్పుట
కు వీలు లేదు.

7. మంచియనిపించుకొనెనెత్నించువారి కష్టమును గూర్చి.

ఈభూలోకమందు, సందరి కంటె నెక్కువ, యెక్కువలో యెక్కువ కష్టమొందు వారెవరని ఆరాదీసి విచారించి చూడ జూడ మంచి వారనిపించు కొనువారే. అయితే మంచివారనిపించు కొనుట తప్పా? మంచి వారనిపించు కొనుట తప్పే. అయితే మంచివారు కాకూడదా యేమి? మంచివారే కావలె. ఇందుకు శంక లేదు. మంచివారే కావలెనని యొప్పకుంట్యూ, మంచివారనిపించుకొనకూడదా? మంచివారనుట యనునది యేరూపేణ యున్నదందు రేని, మంచివారగుట యందు మంచివారే కావలెగాని, మంచి వారని పించుకొనుటయందుమాత్రము మంచివారనిపించుకొన రాదు. అయితే చెడ్డవారనిపించు కొనవలెనా యేమి? చెడ్డవారనిపించుకొనుట కాదు, కాని బహుజాగరూకతతో మంచివారనిపించు కొనుటయందు కనబడకూడదు. కనబడిన వచ్చిన నష్టమేమనిన, మంచివారనినతోడనే చెడువారి చేతిలో జిక్కిన వారగుదురు. కాబట్టి ఎక్కడ, యెప్పుడు, యెందున, చెడువారనబడిన మోయనెడి భయమందు పూర్ణులగుదురు. చెడువారు చెడువారనిపించు కొనడమందు చెడువారేగాన వారికాస్థితి యందు భిన్నము లేదు. మంచివారు మంచివారనిపించు కొనుటయందు చెడ్డవారనిపించు కొందుమేమోయనెడి భిన్నము కలవా

రై యుందురు. ఇప్పుడు మంచివారనిపించు కొనేవారు భిన్న ము కలవారై యున్నారుగాన యీకారణమునుబట్టి మంచి వారనిపించు కొనుటకు ప్రయత్నించువారు, మంచివారో చెడు వారో యోచించిచూడుడి! మంచియనుట తోడనే చెడు అనునది కలుగక పోయినప్పటికి చెడుఅనుటకు కారణము గా నంతటదియే కలిగియున్నది. చెడుఅనుటతోడనే మంచియనక పోయినప్పటికి మంచియనుటకు కారణము దానంతటదియే కలిగియున్నది. ఇప్పుడు మా యభిప్రాయమేమన చెడువారని పించు కొనవలెనని చెప్పుట కాదు. ఇందుకు సమ్మతము పైనే చెప్పంబడియె. మాదగు ముఖ్యాభిప్రాయంబియ్యది. ఏమన మంచివారనిపించు కొనకుండా మంచివారుగా మెలకువతో సం చరించిఅతిత్వరలోమంచినికూడా మీరి చెడుమంచీ కాని,మంచి చెడూ కాని, అద్వైతు లయ్యేదరేని అతీతు లగుదురు. అందే నంకయును లేదు.ఎందైనను సమ్మత ప్రభావము. ఇందుకుదృష్టాం తర మేమన:— బిఘాధికారికి వేదన లేదు, లఘాధి కారికి వేదన లేదు, నడుము వాడే యిడుమల పాలగును.

8. చిమ్మటపురుగును గూర్చి.

మహినొక మనుజుడు యొకపెట్టెను గలిగియుండెను. అందొక బట్టయుండె. అందొక చిమటయుండె. వస్త్రము

చెమటను యెఱిగినవాడై బాగుకొఱకు అనేక దేశములు, అడవులు తిరుగుచుండె. ఏ దేశమునకు పోయి నివసించినా, యే అడవికి పోయి నివసించినను సేగిపోకపోయె. కారణంబేమన పెట్టెయందున్న చిమటను పెట్టెయందే యుంచి యెక్కడికిపోయినా లాభము కలదా? పెట్టెయందున్న చిమటను తీసివేసిన పిదప యెక్కడకయినా పోవలసిన పనియున్నదా ? లేదు. ఇట్టి రీతిగానే పెట్టెయనగా మనసు, బట్టయనగా హాయి, చిమ్మటయనగా సంకల్పము. మనసునందున్న సంకల్పమును మనసునందే యుంచి యెక్కడికిపోయినా యేమిలాభమున్నది. మనసునందున్న సంకల్పమును తీసి పారవైచిన పిదప యెక్కడికైనా పోవలసిన పనియున్నదా? లేదు. హాయినిచెరచు సంకల్పము మనసునందున్నదని తెలియపరచు యెరుకయే విలక్షణ జ్ఞానము. ఈ విలక్షణజ్ఞానము యెట్లుకలుగుననిన హాయిని జెరచునది యేమిటి యెక్కడనున్నది యనెడి విచారణద్వారా సంభవించవలె. ఈ విచారణయే హాయినినిలుపుటకాధారముగాని వేరొకటి కాదు.

9. అశుద్ధపుముద్దలను గూర్చి.

ఒకచోట ముగ్గురుమనుజులు కలరు. వారి చేతులయందు క్రమేణ పెరుగు మూడశుద్ధపుముద్దలుండె. అందు

మొదటివాడు తనచేతిలోగల సుద్దవల్లకలుగు చెడుగాలికి సహించి పారవేయలేక రోగియగుచు బాధ నొందుచుండె. రెండవవాడు తన కరమునగలసుద్ద చెడుగాలినొసంగునదిగా నెఱింగినవాడయ్యు నసగున పారవేయలేకపోయె. కారణ మేమన, తనకరము పారవేయుటకు తగిన సత్తువలేనిదిగా యుండుటచేత. మూడవవాడు తనహస్తమునగల ముద్ద చెడుగాలి కలదగుట యెఱిగి అసూయపడి తోడనె పారవేసి సుఖించెను. ఇట్లుగానె కొందరు ప్రపంచవిషయవాసన దుఃఖరూపంబైనదని యెరుగక రక్తిగానెంచి వర్జనకు పాత్రులుగాక చిరకాలబాధకు ఆప్తులగుచుందురు. మరికొందఱు ప్రకృతి యక్కఱమాలినదని చక్కగానెఱింగియు గ్రక్కునవిడువకుండిరి. హేతువేమన వారిమనసులు విడదగిన సాహసము లేనివగుటచే. ఇంక కొందఱు జగంబెప్పుడు ఆహ్లాదకరంబుగ గన్పించక దుఃఖకరముగా యున్నదని యెఱిగి తక్షణమే దానిరూపు మాపుజేతురు. హేతువేమన పౌరుష సమన్వితహస్తంబున నిండి నిబిడీకృతంబుగయుండు మనంబులగుటంబట్టి. మొదటివారు అధమాధములు. రెండవవారు మధ్యస్థులు. మూడవవారు ఉత్తమోత్తములు.

10. అంతశ్శుద్ధిని గూర్చి.

తెల్లనిగోడమీాద నల్లనిచుక్క యెంత చిన్నదైనను వెల్లడిగా గోచరించును. అట్టిరీతిగానే జాగ్రతగల మనంబున సంశయమెంత చిన్నదైనను, సవిస్తారముగా గమనించును. గోడ మురికిగాయున్నయెడ, చుక్క యెంతపెద్దదయినను గోచరించదు. అట్టిరీతిగానే మనసు అజాగ్రతగా యుండెనేని సంశయమెంత పెదదయినను తెలియబడదు.

---

11. చంద్రుని గూర్చి.

చంద్రుడు తనచుట్టు మబ్బుకలిగి యున్నవాడగుటం బట్టి చుక్కగా తెలియవచ్చె. అట్టిరీతిగానే దేవుడు తనచుట్టూ భ్రమకలిగి యుండుటచేత జీవుడుగా గానంబడుచుండెను. మబ్బువిడినకొలది చంద్రుడనుటకు ముఖ్యంబైన లక్షణంబులు దోచంబడును. ఈతీరుగానే భ్రమ నివారణంబైన కొలది దేవుండనుటకు తగు సూచనలు గోచరింపబడును. త్రికాలములయందు చంద్రుడు చంద్రుడేగాని చుక్కయనుటతప్పు. అట్టిరీతిగానే త్రికాలములయందు దేవుడు దేవుండేగాని జీవుడనుట అబద్ధము. చంద్రుడు చుక్కనడ మనునది మబ్బుయొక్క ఆరోపితముగాని సత్యముగాదు. అట్టిరీతిగానే దేవుడు

జీవుడనుట భ్రమయొక్క ఆరోపితముగాని వాస్తవము కాదు. మబ్బును తొలగించుటకు గాలి యెట్లవసరమో భ్రమను తొలగించుటకు గాఢవిచారణ కావలసియున్నది.

12. కుమ్మరపురుగు సామెతను గూర్చి

లోకమందు వేదాంతులు కుమ్మరపురుగును బురద యంటని రీతి సంసారమందుండి మే మేపని జేసినను మాకు నంటదని చెప్పుదురు. కుమ్మరిపురుగు సామెత సత్యమే కాని వాడుకయందు భేదముగా నుండె. కుమ్మరి పురుగునకు బురద నంటించినను ఎట్లు అంటదో అట్లే వేదాంతులకు సంసార మందు విషయముల గల్పించినను అంటనివారలై యుండవ లెనుగదా! ప్రపంచమందన్ని వృత్తులు జేయుచు దుఃఖముల ను బొందుచు మాకు నంటవని జెప్పెడి వేదాంతుల మాట యెంతసత్యమో యోచించి చూడుడీ! వృత్తిరహితమందు పని లేనివారలై యుండవలెనుగాని, పనికలవారలై యున్నంతవరకు, విషయముండును. విషయమున్నంతవరకు మాయయుండును.

13. పరిపూర్ణమును గూర్చి

పరిపూర్ణము రెండువిధములుగా నున్నది. ఎట్లన:— ఖండమని, అఖండమని. ఇచ్చట నొక శంకయున్నది. ఏమన,

పరిపూర్ణమంటూ, అందు ఖండమేమి, అఖండమేమి యనున
ది. ఇందుకు సమ్మతము క్రింద విరళముగా తెలియపఱ
చెదము:—

తన్నుదా మఱచినది యెరుక. తన్నుదా నెఱిగినది
ఖండపరిపూర్ణము. తన్ను దానెరిగి మఱచినది యఖండ పరి
పూర్ణము. ఎరుకగానున్నదేది, ఖండపరిపూర్ణముగా నున్నదే
ది, అఖండపరిపూర్ణముగా నున్నదేది యనెడిశంక:— ఎరుక
గానున్నది మనసె, ఖండపరిపూర్ణముగ నున్నదియు మనసె,
అఖండపరిపూర్ణముగ నున్నదియు మనసె. ఎప్పుడు మనసు
యెరుక, ఎప్పుడు మనసు ఖండపరిపూర్ణము, ఎప్పుడు మనసు
అఖండపరిపూర్ణము? తన్నుదా మఱచియున్నప్పుడు యెరుక,
తన్నుదా తెలుసుకొన్నతోడనే ఖండపరిపూర్ణము, తన్నుదా
తెలుసుకొని మరచిన పిదప అఖండ పరిపూర్ణము. ఎరుకయం
దు సుఖదుఃఖాదులు గలవు. ఖండపరిపూర్ణమందుకూడా
సుఖదుఃఖాదులు కలవు గాని, సమదృష్టియందుండుటచే లేని
వే యనబడు. అఖండపరిపూర్ణమందు అసలు అనుభవమే లే
దుగాన భాషయే లేదు.

శిష్యః— పరిపూర్ణము రెండువిధములుగా భాగించినరీతి,
యెరుకకూడా రెండు విధములుగా భాగింపబడెను. ఒకటి
మలినమందు, రెండవది శుద్ధమందు. మలినపుటెరుకగాను,

శుద్ధమెరుకగాను. మలినపుటెరుకయనగా కలనైనను తన్నుదానెరుగనిది. శుద్ధమెరుక అనగా అప్పుడప్పుడు తన్నుదానెరిగి యెరిగినరీతి నడువక హఠాత్తుగా మరచిపోవునది. ఖండపరిపూర్ణమనగా, తన్నుదానెరిగి యెరిగినరీతి మరవక నడుచునది. ఈ ఖండపరిపూర్ణమే శుద్ధములో శుద్ధమనబడును. అఖండపరిపూర్ణమనగా:— (1) తన్నుదా నెరుగకుండుట, (2) ఎరిగి యెరిగినరీతి నడువకమరచుట, (3) ఎరిగి యెరిగినరీతిగా మరువక నడచుట, ఇవి మూడును చల్లారిపోయినది, ఏమియు లేనిది, ఏమియును కానిది. ఇచ్చట శంకయొకటి కలదు. ఏమన:—మనసు మలినపుటెరుకగాను, శుద్ధమెరుకగాను, ఖండ పరిపూర్ణముగాను, అఖండపరిపూర్ణముగాను, యున్నదిగా యున్నదని చెప్పినాము. ఒకటియే యిన్నివిధములుగా యెట్లున్నది యనునది. ఇందుకు సమ్మతమేమనిన:—

ఒకలాంతరు కలదు. అది నాలుగు రంగులుగల యద్దములు కలదాయె. అందొకటి యెర్రనిది, రెండవది నల్లనిది, మూడవది పచ్చనిది, నాల్గవది పూదావి. అందొక దీపముండె. అది నాలుగువిధములుగా ప్రకాశించుచుండె. దీపములు నాలుగాయెనా? కావు. ఒక్కటేనాలుగు విధములుగాగనబడుచుండె. కారణమేమన, దీపముపొందియున్న అద్దములయొక్క రంగులు భేదముగా యుండుటంబట్టి. రంగుల భేదమునుబట్టి దీపమునకు భేదపు పిలుపు గలిగినట్లు, మనసు

పొందియున్న అనుభవము భేదముగా యుండుటంబట్టి మన సునకు భేదనామములు కలిగెగాని, అసలు వస్తువ ఒక్కటే అయి యున్నదనుటకు సందియము లేదు.

శిష్యా:— మొత్తముమీద; యెరుకని, ఖండ పరిపూర్ణమని, అఖండ పరిపూర్ణమని, మూడు విధములుగా చెప్పకొన్నజాలు. ఎరుక కట్టెవంటిది. ఖండపరిపూర్ణము నిప్పవంటిది. అఖండ పరిపూర్ణము బూడిదెవంటిది. కట్టెయందు కాల్పబడె గుణ మెట్లున్నదో, యెరుకయందు ఖండింపబడె గుణము యట్లే యున్నది. నిప్పయందు కాల్చెడి గుణమెట్లున్నదో, ఖండ పరిపూర్ణమందు ఖండించెడిగుణము నట్లేయున్నది. బూడిదె యందు కాల్పబడెడిగుణము, కాల్చెడిగుణము, యీద్వయ ము యెట్లులేదో, అఖండపరిపూర్ణమునందు ఖండించెడి గుణ ము, ఖండింపబడెడి గుణము, ఈ రెండు అట్లేలేవు. ఎరుక గలవాడు తన్ను ఆనందింపచేసికొనుటకు స్వతంత్రాధారము కలవాడుగాని, యితరాధారము కలవాడుకాని కాడు. (యీ యిద్దటిలో యెవడుకాని వానివంటివాడు) ఖండ పరిపూర్ణుడు యితరాధారము కలవాని వంటివాడు. అఖండ పరిపూర్ణుడు స్వతంత్రాధారము కలవానివంటివాడు:— ఎరుకకలవాడు, అత్తచే పోరుబడెడి కోడలువంటివాడు. ఖండ పరిపూర్ణుడు అత్తసమ్మతముగల కోడలు వంటివాడు. అఖండపరిపూర్ణు డు అత వంటివాడు.

శిష్యు:— పరిపూర్ణమనడమందు, పరిపూర్ణమంటూ, ఖండ మేమి, యఖండమేమి యనెడి శంక కలదని, అందుకు సమాధానము దిగువ చెప్పెదమని చెప్పినారము. అందుకుసమ్మతము యిచట చెప్పంబడు; యేమన:— ఏయాధారములేని మనుజునకంటె, యేతీరునైన యితరాధారము గలవా డతీతుడే గదా; సందేహము కలదాయన, లేదు. ఏదోయొక యితరాధారముకలవాని కంటె స్వతంత్రాధారము కలవాడే అతీతుడు. అతీతులనడమందు యిద్దరు సమానముగానే యున్నారుగాని,యితరాధారము స్వతంత్రాధారమనడమందు భేదముగా యుండె. అట్లనుటంబట్టి యొకడు పూర్ణమును ఖండము కలవాడని, రెండవవాడు అఖండుడని చెప్పుటకు హేతువాయె. అత్త చేపోరుబడెడు కోడలుకంటెను, అత్త సమ్మతముగల కోడలతీతురాలే. అయినను, అత్తయే యనడమందు అతీతము అఖండముగా యుండునట్లు గ్రహించవలెను. అట్లుగానే యెదుకకు అతీతము ఖండపరిపూర్ణము. ఖండ పరిపూర్ణమున కతీతము అఖండ పరిపూర్ణము. యొకయూరిలో నొకసవుకరి కలడు. వానిపైన నొకప్రభువుండె. అలవానిపైన మరియొక ప్రభువుండె. ప్రభువు యనడమందు, చివరయిద్దరున్నూ సమముగానేయున్నారు. అయినను ప్రభుత్వమందు ఖండాఖండమున్నట్లు చూడుము.

శిష్యు:—కట్టెను కట్టెతో రాచగా నిప్పాయె. నిప్పుయినతో

డనే కట్టెయొక్క నామరూప క్రియలు శూన్యమాయె. పిదప కట్టెయొక్క నామరూపక్రియలు శూన్యపరచిన నిప్పు తానంతటదియె చల్లారె. అట్టిరీతిగానే యెరుక యెరుక తర్చుగాతర్చుగా ఖండ పరిపూర్ణమాయె. ఖండపరిపూర్ణ మయినతోడనే యెరుకయొక్క నామరూప క్రియలుశూన్యమాయె, పిదప యెరుకయొక్క నామరూప క్రియలు శూన్యపరచిన ఖండపరిపూర్ణము దానంతటదియె చల్లారె. నిప్పుచల్లారిన పిదప శేషించినది బూడిదయినట్లుగా, ఖండపరిపూర్ణము చల్లారిన పిదప శేషించినది అఖండపరిపూర్ణమాయె. కట్టెనశించుటకు నిప్పుకావలసిన రీతిగా నిప్పునశించుటకు యేమయినా కావలసివచ్చెనా? లేదు. అట్టిరీతిగానే యెరుక నశించుటకు ఖండపరిపూర్ణము కావలయుగాని, ఖండపరిపూర్ణము నశించుటకు కావలసినది లేనేలేదు. కట్టె నశించేవరకు నిప్పు యెట్లు పనిగలదై యుండునో, యెరుక నశించేవరకు ఖండపరిపూర్ణము అట్లేపనిగలదయి యుండును. కట్టెనశించిన పిదప నిప్పుపని లేనిదై చల్లారినరీతి యెరుక నశించిన పిదప ఖండపరిపూర్ణముపని లేనిదై చల్లారును.

14. ఆశాసామర్థ్యతను గూర్చి.

:o:-

ఆశచే లోకాలోకంబులను మునిగింపవచ్చు. సూర్య చంద్రాదులను స్థానంబులనుండి దప్పింపవచ్చు. భూమి యాకాశంబులను తల్లడిల్లునట్లు గావింపవచ్చు. మహి పర కాయ ప్రవేశ విద్యలను జూపవచ్చు. నీరు, నిప్పు,ముండ్ల పై నిండుమక్కువతో బరుండియుండవచ్చు. నేనుసమాధి కేగు చున్నాడనటంచు చక్కగా వక్కాణించి చెప్పవచ్చు. భం గరహిత సత్సంగంబు నొసంగెడి యంగీలనే కంబులను ధరిం పవచ్చు. ఆకాశ గమనంబుసేయ వచ్చు. అదృశ్యమై మరియొ కచోటగాన్పించవచ్చు.కోట్లకొలది ధనమునుకుప్పలుబోసిచూ పవచ్చు. కనకపుకొండలైయినట్ గావింపవచ్చు; పుట్లకొలదిబి య్యపన్నమును దినవచ్చు. బుడ్లకొలదిసారాయిని ద్రాగవచ్చు. వేలకొలది వత్సరంబులు జీవించియుండవచ్చు. తల్లక్రిందులుగా తపసులను జేయవచ్చు. సముద్రము యుప్పొంగురీతి మహాకవి యైయుండవచ్చు. అన్నపానీయంబులను గ్రిన్ననమానవచ్చు. హేమాద్రినెత్తిహస్తంబున నాడింపవచ్చు. సప్తకోటి మహా మంత్రాది యోగంబులనన్నింటిని సాధింపవచ్చు. అకటా ఆశ చేయివియన్నియు జేయువచ్చునుగాని, ఆశయనెడి రెండక్షరము లర్థంబెరింగి అలయూ ఆశనుగోసి అహరహిత,అద్వితీయ పర బ్రహ్మస్వరూపమును గాంచ గల్గుట కష్టసాధ్యము.

15. మనోస్థితిని గూర్చి.

-:o:-

నిర్వికల్పసమాధి నిష్టాగరిష్ఠులనంబరగి, చలియెండవానలకోర్చి, నిద్రాహారంబులనువిడిచి, నడవులకుంబోయి యనేక వేలవత్సరంబులు తపసులంజేసి, మహాఋషీశ్వరులటంచు వక్కాణింపబడిన వారలే చెడిరనెడివార్త నాలించ నాదుమనంబున సంశయముదోచుచుండె. అదియేమన, సర్వవికారసంగమమైన సంసారబంధమునజిక్కు మనుజులెట్లు దేహ,శాస్త్ర, కులాభిమానంబులనువీడి, పదియారవవన్నె మేలిమిబంగారంబునుంబోలు స్ఖలనరహితంబయిన మనంబును వశపరచుకొని శాశ్వతసుఖానందసముద్రమున తాండవమాడగలరా యనెడుభీతి విస్తరిల్లుచున్నదే! హా తీవ్రజ్ఞానానందవిలాసినీ! తన్మయానందస్వరూపిణీ! అంబా!.

---

16. ఆత్మజ్ఞాన మార్గ ప్రశంసను గూర్చి.

-:o:-

శిష్యుడు:— ప్ర:— గురువరా పరమార్థమునకు త్రోవయెయ్యది?

గురువు:— ఉ:— శిష్యా లేక పోవలె.

శి:— ప్ర:— అయ్యా యేమిలేకపోవలె?

గు:— ఉ:— వత్సా నాదిగా యున్న సర్వము.

శి:— ప్ర:— దేవా యెట్లు లేకపోవును.

గు:— ఉ:— బాలకా నేనుగాక నేనుగాయున్న నేను లేని యెడ,

(పరమాత్మ యగు నేను గాక జీవాత్మగాయున్న నేను లేనియెడ)

శి:— ప్ర:— స్వామీ నేనుగాక నేనుగాయున్న నేను యెట్లు లేకపోదును?

గు:— ఉ:— శిష్యా పరమార్థమును గోరు యెరుక సంభవమైనయెడ.

శి:— ప్ర:— గురువరా అదియెట్లు సంభవమగును?

గు:— ఉ:— శిష్యా ఇట్లని చెప్పుటకు కారణము మిధ్య.

శ్రీరంగావధూతలవారి

జ్ఞానమార్గ పద్యములు.

క. దేవాది దేవసద్గురు
భావాతీతాత్మలోల•బహుళవిశాలా
కేవల నిర్గుణధామా
త్రోవేదియు నెరుగకుంటి•బ్రోవుము తండ్రీ. 1

క. ఏదరి జేర్తువొ నే యమ
బాధకు నెట్లోర్తు నీదు•వరకృపసుమ్మా
కాదన నెద్దియు సేయను
సాధులనను జేర్చుమయ్య•సద్గురునాథా. 2

క. ఇచ్చలు దీరక భువిలో
మచ్చరమున జేరి వట్టి•మమతలతోడన్
పిచ్చికి లోబడు చుంటిని
నిచ్చయమెరుగంగ లేక•నిజగురునర్యా. 3

క. దొమ్మరియాటగ నుండెను
బొమ్మలచోద్యమును జూడ•పుడమిస్థలిలో
సమ్మతి మిము నా మనమున
సమ్మతి నను బ్రోవు మార్య•సద్గురు దేవా. 4

క. రాగద్వేషముచేతను
బాగుగ మిము గొల్వలేక•భ్రష్టుడనైతిన్.
వేగమె నను దరి జేర్చుము
శ్రీ గురువరు నిష్కళంక•శ్రీకర దేవా. 5

క. ఉండదు దేహము భువిలో
దండుగ మోహాదులెల్ల•ధైర్యముతోడన్
మెండుగ గల్గుచు నుండెను
చెండెడి మార్గంబు జూపు•శ్రీ గురువర్యా. 6

ఆ. కలనుదోచు సర్వ•చలనంబు మేల్కొన్న
పిదప గలది యగునె•వెదుక భ్రాంతి
తీరెనేని జగము•నారీతి లేదయా
సంగ రహిత విమల•రంగదాస. 7

ఆ. కొద్ది గొప్ప మిథ్య•గురుపర బ్రహ్మంబు
శుద్ధనిర్గుణాత్మ•సిద్ధులెరిగి
బంధములను బాసి•వర్తింతు రిలలోన
సంగ రహిత విమల•రంగదాస. 8

ఆ. నోరుదెరచి పలుక♦దారిలేదు భువిని
ఊరకున్నవాడె♦ధీరుడౌర
తారుమారులేని♦బేరగాడవు నీవె
సంగ రహిత విమల♦రంగదాస. 9

ఆ. పుట్టుటకును ముందు♦పుట్టిగిట్టు వెనుక
యెట్టి స్థితిగల్గ దల ♦ గుట్టు మరచి
నట్టనడుమ జనులు♦మిట్టిపడగ నేల
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 10

ఆ. అనిశమొక్క రీతి♦మనను నిల్పెడి వార
లెందునభువిదుఃఖ♦మొందబోరు
మగడు లేనియాట♦తగినదై యుండెరా
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 11

ఆ. పరుల దోషమెన్న♦తెరవు గన్పడుబిన్న
నెవరితప్పు వార♦లెరుగరన్న
రోగమిదియె జగము♦బాగు గాకుంటకు
సంగరహితవిమల♦రంగదాస. 12

ఆ. కల్ల నిజము రెండు♦కల్లయేజూడంగ
కల్ల నిజము లేవి♦కానరావు
తల్లి తండ్రి లేరు♦పిల్లలెటులవచ్చె
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 13

ఆ. చీకటియును వెలుగు♦నేకమైనపిదప
లోకమేదిగుడ్డ♦లేకపోవ
వుల్ట సీదలేమి♦యూహించిజూడరా
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 14

ఆ. జగము మిధ్యయనుచు♦తగజెప్పగొనకుండ్రు
జగము మిధ్యయనుచు♦నిగుడనేల
జగము మిధ్యయైన♦సరగునవిడరాద
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 15

ఆ. అన్ని దిశలయందు♦నున్నదిపూర్ణంబు
సున్నగాదె యితర♦మెన్నిజూడ
తన్ను దానుగన్న♦తానెలేకనుపోవు
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 16

ఆ. రెంటికి నడుమనొక♦టొంటరిగానుండె
రెంటి నొకటిజేయు♦కుంటివేని
ఒంటి దొంటినుండ♦తంటాలు వచ్చురా
సంగరహిత విమల♦రంగదాస. 17

ఆ. పాహి కానదొడ్డి♦పగటితక్తైతనువు
వేరు కాలమందు♦వెతలుసాతు
సతత మేకరీతి♦సమబుద్ధియొక్కచే
పూర్ణమాయె పుణ్య♦పురుషవినుమ. 18

ఆ. అంధహీనము జగ♦మందలి విభవము
హెచ్చటంచు నమ్మ♦పిచ్చిమమత
నిశ్చయాత్మ నెరిగి♦నిలకడ గనినెడ
ముక్తికాంత గూడి♦మురియవచ్చు. 19

ఆ. మనసు నోరులకిచ్చి♦మాట్లాడ యుక్తంబె
అనిశమౌనముద్ర♦ననుసరించి
క్షమ సహితమునై న♦విమలశూరత్వంబు
వెలయజేయ భువిని♦కలదుముక్తి. 20

ఆ. లేత చింతకాయ♦జూతు మేనిధరణి
నంతయును నొకటిగ♦నమరియుండు
పండిన పిదప మది♦పరిశోధ నెరిగిన
దేని కదిమెయుండు♦దెలియుడయ్య. 21

ఆ. రాత్రికాలమందు♦నాత్రంబున నిశికి
దీప మొక్కదాని♦జూపినారు
పగలు వచ్చుపిదవ♦నగణితా నందంబు
రాత్రి వేళదీపి♦రాదునుండి. 22

ఆ. ఎన్ని పాడివిన్న♦నేమిలాభము కద్దు
అన్నలార వినుడి♦యవనిలోన
తన్ను దాగనవలె♦తనువు మరచినెడల
సున్నగా కనుజగ♦మున్నదగును. 23

ఆ. కండువాలమీద♦కండువాలను వేసి
దండిగ ధరపొట్ట♦నిండజాల
కూడు తినియుదొడ్డి♦పాడు జేయుటెగాని
వేదు కేమిలేదు♦ వెర్రితండ్రి. 24

ఆ. వఱ్ఱగా దినుచును♦వగలు జెందుచుగొప్ప
బొఱ్ఱ పెంచుకొంచు♦భోగమలర
విఱ్ఱవీగుచుంట♦ వెర్రిమోహమె కాని
కఱ్ఱ లందుబెట్టి♦కాల్తురధిప. 25

ఆ. ధనసతియును సుతుల♦ధరణికాంతులువీడి
పనిగొనియును జూడ♦పరమపదవి
నరయ చేతియందు♦నాటలాడుచు నుండు
నకట యనుభవించు♦నలఘు డెరుగు. 26

ఆ. భావమునకు మీది♦ కేవల నిర్గుణం
దానికావలేమి♦దగులబోదు
ధీవరులకు వశము♦ తెలియగానీయది
నీవు గనుమదీని♦ నిర్మలాత్మ, 27

తే.గీ. అమితవిశ్రాంతి పరమునం♦దమరియుండు
సుమతిగాకున్న సుజ్ఞాన♦సూటిలేదు
దమతమాది విషయముల♦దగుల కెపుడు
అమల రంగావధూతయో♦వితులమిత్ర, 28

క. విత్తే చెట్టుకు మూలము
విత్తుననే చెట్టుగలదు • వివరింపంగా
విత్తును చెట్టును గానిది
యుత్తది బయలుండు తాపు • యుర్విని గనరా. 29

క. ధనమును జూచుక ధరణిని
ఘనమని యుబ్బేటి వారి • గతులను మనమే
కనులార జూచు చుంటిమి
చనిపోయెడు వేళ వెంట • జనదది యధిపా. 30

క. వినవలె కనవలె గొనవలె
తినవలె పరిపూర్ణమందు • ధీరత గుణమున్
విని కని గొని తినకున్నను
అనయంబును సౌఖ్యదుఃఖ • మగునే మనసా. 31

సీ. కలనైన వలదంచు • కలిమాయసంగంబు
పలుమారు మదిలెన్స • పలుకుమార్య
తలలేని చలనంబు • గలభ్రాంతివిడ నాడు
మిలమీదనిఖిలంబు • కలవరంబు
అలనాడు బుధులెల్ల • మలమూత్రముల కొంప
వెలి జేసి కులగోత్ర • ములను బాసి
వెలలేనినిర్మలా • చలభావమున జేరి
బలువైన విశ్రాంతి • బడయుచుండ్రి

తే. తెలివి లేనెడ గననేర♦మలఘుమనము
వలువు రెరుగుటకును సాధ్య♦పదవిగాదు
సలలితంబుగ విలసిల్లు♦సౌఖ్యగతిని
తెలిసిపొందుమా వేవేగ♦ధీరతాత్మ. 32

కందార్ధములు.

1. కొందరు గురువులు ప్రకృతిని। యుందని భ్రమనరులు మోసమొందెదరనుచున్।అందంబలరగ నితరుల। సందేహము బాపురీతి । యుందురోమనసా ♦ వారలె వ్యసనమొందుదు రేమనసా ♦ సందు లేనత్యాస । నొందుచును నిత్య।మొందుజూచిన భవబంధము విడువక । యుందురోమనసా ♦ వారలె వ్యసన మొందుదురే మనసా॥

2. ఊరక వారీరలు సుహి । నేరరు వేదాంతులనెడి పేరొందుట్టకై । ధీరులు దెల్పినరీతిగ । చోరులు బలెక్కొదరు వేష। ధారులే మనసా ♦ అద్భుత డంబాచారులే మనసా ♦ దారి దెలియక బహు । క్రూరకృత్యములు । చేరినల్పెదరు విస్తారమైనకలుష । ధారులే మనసా ♦ అద్భుతడంబా చారులే మనసా॥

3. పరనిందాత్మస్తుతియును । మరువక జపియించు కపటగుషు వులబోధల్ । తెరవని నమ్మిన భృత్యులు । దరిజేరరు చెడుట సత్య । మెరుగవె మనసా ♦ కలనైనను సరిగానో మనసా ♦

తిరుగ జన్మము లేని । మరుగుజూపెదమని । తరుగని దుర్గ
తి పెరుగ జేతురు వ్యర్థ । మెరుగ వేమనసా ♦ కలనైనను సరిగా
నోమనసా॥

4. ఇప్పటి గురువుల శకునము । నొప్పగ భావించు మను
జులెప్పటికైనన్ । తప్పక చెడెద రెశస్సును । త్రుప్పనునది గ్రిం
గురీతి మెప్పగాదో మనసా ♦ ప్రియులను వెదకి చెప్పవే మన
సా ♦ విప్పిజూపరు మాదు । గుప్పెడలో ద్రవ్య । కుప్పగలదని
యేరుగ అప్పుదీర్చ లేరు । మెప్పగాదో మనసా ♦ ప్రియులను వెద
కి చెప్పవే మనసా॥

5. అచ్చునసది చౌకాయెను । బిచ్చపు గ్రంధంబులెల్ల జొచ్చె
నుభువిలో । చచ్చుడు గురువరులందుకు । ముచ్చటగాదగిన
వారె హెచ్చిరో మనసా ♦ ఛీ,ఛీ, మోసపుచ్చునో మనసా ♦
మచ్చికలేనట్టి । రచ్చను చేపట్టి । మెచ్చులుకో రేరువిచ్చలవి
డివారు । హెచ్చిరో మనసా ♦ ఛీ,ఛీ, మోసపుచ్చునో మనసా॥

6. అస్థిరమందురు జగమును । ప్రస్తుత గురునరులు జాల జాస్తిం
గ భువిలో । అస్థిరమస్థిరమని వెడ । సుస్థిర జ్ఞానంబుగల దెనాస్తిం
ఫ్రౌ మనసా ♦ అచటచట వెదకి రోస్తి నో మనసా ♦ రాస్తానెరిగిన
వారు । మూస్తారు తమనోరు వాస్తవము సతీగు నాస్తి మిత
గపోరు । నాస్తిఫ్రౌ మనసా ♦ అచటచట వెదకి రోస్తి నో మన
సా॥

7. ఓటిదనెరి గుండియు మది। చేటగు సంసారమందు కూట మిత్రోడన్।తీటోదలజేసుకొనెదరు।కాటిని బ్రతిమాలుకొరకు బోటులోమనసా♦అట్లనదగు ముమ్మాటికో మనసా♦ఆటగసా లీడు।గూటిలోబడియీగ। కాటు నొందినపిదపమాటాడకే ష్ట్రను। బోటులోమనసా। అట్లనదగు ముమ్మాటికో మనసా॥

8. పిల్లలుగ్రుడ్డివి యగుట చె। కొల్లలుగనుతరుముయెలుకపిల్ల లుగూడన్।చిల్లరవృత్తులుసహితము।అల్లరిచేయుటకుసాగు మెల్లగమనసా ♦పలువిధములకల్లరిమనసా♦ యుల్లముభ్రాం తియై। దొర్లుచునుండుట । మళ్లిజన్మమునకు వెళ్లిరావడ మౌను। మెల్లగ మనసా। పలువిధముల కల్లరి మనసా॥

9. పాపము పుణ్యంబనెదరు। పాపము పుణ్యంబుద్వయము పాపంబనుచున్।బాపంబెరుగరు పుడమిని।పాపముహరియిం చుటెట్లు పాపమోమనసా ♦ పాపము జడస్వరూపమో మనసా♦వీపున గలదాని। మాపుజేయబూని।తాపమునొం దేరు పాపాత్ములందరు। పాపమోమనసా ♦ పాపము జడస్వ రూపమో మనసా॥

10. ఆశను గోసినమనుజుడు । బాసినవాడగును దుఃఖపాశము లెల్లన్। మోసము జెందునె విషయ ప్రకాసుండై యుండ డెచట వాసిగమనసా ♦యతడె పరదేశి కుడో మనసా♦ లేశ మైనజడవి। లాసములంటునే। నాశన మగు లౌక్య వాస నహరణము। వాసిగ మనసా ♦ అతడెపర దేశికుడో మనసా॥

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
5	7	కలకాలము నుండునురా	కలకాలముండునురా
10	1	జాడగనుగోని	జాడగనుగొని
11	5	బుద్దిలోనుండ	బుద్ధిలోనుండ
13	7	ఆశ యుంచెడో	
,,	17	బాగ్య మొసగె	భాగ్య మొసగె
14	15	చోద్యమవుచు	చోద్యమగుచు
17	14	వూరక చెడెదవు	ఊరక చెడెదవు
24	4	వున్నస్థితులను	ఉన్నస్థితులను
41	17	ఐన్తువులు	ఐస్తువులు
43	19	దుఖఃము	దుఃఖము
46	11	యెప్పడు	యెప్పుడు
47	5	లేనప్పడది,	లేనప్పుడది
50	14	దృష్టాంతర మేమన	దృష్టాంత మేమన
55	2	ఇందుకు	ఇందునకు
56	4	మరవక	మరువక
58	2	అందుకు	అందునకు
61	1	నిష్టాగరిష్ఠు	నిష్ఠాగరిష్ఠు
64	5	ద్వేషము చేతను,	ద్వేషంబుల చే
68	16	నిర్మలాత్త,	నిర్మలాత్మ
,,	20	వితులమిత్రి	విమలమిత్రి

ప్రకటన

	రు. అ. పై.
• కాళీప్రసాదిని (శ్రీ జ్ఞానమాంబగారి పదములో)	0—1—0
• విజ్ఞానామృతము:— భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములను బోధించును	0—1—0
• శ్రీ రంగావధూతలవారి దివ్య జీవితము, జ్ఞానబోధ (మోక్ష దాయకము)	0—4—0
• శ్రీ మహాదేవి సత్యవతి చందమ్మకథ	0—0—6
శ్రీ రంగావధూతలవారి జ్ఞానబోధావళి:—(శ్రీ రంగావధూతల వారిచే జెప్పబడిన నీతిబోధకమగు కీర్తనలు, పద్యములు, వచనము.)	0—4—0
జ్ఞానోదయ డైరీ:— ఇది అన్ని సంవత్సరములకు నుపయుక్తమై మహాత్ముల జ్ఞానవాక్య పూరితమై మోక్షదాయకమగు డైరీ.	0—6—0
పరసాధని పత్రము:—	0—0—3
కుమార సుగుణబోధిని:— బాలురకు హితోపదేశము (ఇదియొక సతీమణిచే వ్రాయబడినది)	0—1—0

వలయువారు:— ఆస్మాకి రామమోహనరాయ్, గుంటూరు లేక ఆస్మాకి జగన్మోహనరాయ్, బందరు అని వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

• ఈ మార్కు వేయబడిన పాటములు శ్రీ జ్ఞానమాంబగారిచే రచియింపబడినవి.